



Mala in velika politika.

Evropa uživa uže nekaj časa mir, dasi mir pod orožjem. Diplomacija skuša ta mir ohraniti še nadalje, pri tem pa vse velike države povdarjajo potrebo še nadaljnjega oboroževanja, in v resnici tudi povečujejo orožje, jedne bolj na veliko in naglo, druge pa bolj po malem in polagoma. Voditelji visoke in zunanje politike so različnih nazorov: v tem ko n. pr. kancelar grof Čaprivi kaže na Nemčiji grozeče opasnosti od Francije in Rusije, izraža grof Kalnoky pred vsem svetom nado, da se utegnejo znani vozli razrešiti brez velikih vojen ali celó mirnim potom, in da torej preneha sedanje napiranje in napenjanje pri oboroževanju, in pri tem Kalnoky kaže naravnost na mirno politiko Rusije, katera je, kakor priznava on, gledé na oboroženje ali prenehanje tega oboroževanja odločilna za vso Evropo. Kalnoky, kakor se vidi, je rajši optimist, v tem ko razkriva Čaprivi največi pesimizem.

Kaj je v tem pogledu važno za Slovane, zlasti za male slovanske narode? Ti se najbrže spominjajo, da Evropi je rešiti še važna vprašanja, ki zadevajo najprej izključno njo, njen geografski obseg, katera pa so vendar svetovnega ali pomena za vse človeštvo. Spominjajo se slovanski narodi, da Evropa hoče rešiti vprašanja, ki se dostajajo v največi meri Slovanov samih. Ne toliko za rešenje vprašanja o Alzaciji-Loreni, kolikor za rešenje vprašanja na takó zvanem Vstoku se pripravljajo in oborožujejo Evropa. Ta cilj evropske velike politike se pa sedaj malokdaj povdarja, in ker traja mir uže nekoliko let, kaže se, kakor da bi hoteli ta cilj tu pa tam pozabljati nalašč. In mali slovanski narodi se poprečno vedejo takó, kakor da bi jim ne bilo poštovati čisto nič velikih ciljev evropske politike; ti narodi imajo le najbližje svoje cilje pred očmi, in mislijo, da pojde vse dobro, če le dosežejo to, za kar jim gre v notranjih borbah. Oni so takó rekoč pozabili gledati na oblake, kateri jim grozé od zapada; oni prezirajo okolnost, da zasnove velikih načrtov imajo nekateri zapadni diplomati in politiki ne-

premično pred očmi. Tem diplomatom je bilo do tega, da bi takó rekoč zazibali male slovanske narode in morda celó diplomacijo največega slovanskega naroda. Zapadni diplomaciji se je pri malih slovanskih narodih posrečilo doseči bistveno vse, kar potrebuje: zatrla je v njih mišljenje o možnih velikih nevarnostih, ki so v zasnutkih nekaterih zapadnih diplomatov. Tem diplomatom mora popolnoma ugajati sedanje položenje med Slovani, sosebnost pa med malimi slovanskimi narodi. Saj ni jednega teh narodov, ki bi zaresno pošteval veliko politiko, n. pr. Hohenzollernsko. Vsak teh malih slovanskih narodov skrbi sedaj jedino za se; ta skrb jih dela slepe za vse drugo, kar se vrši ali namerja zunaj njih, preko njih in, kar je najvažnejše, tudi proti njim.

Bolgarska in Srbija se sladko zibljeti v svoji znani „samostalnosti“, katero jima privošči in skrbno zaščita zapadna Evropa. Bolgarsko blagoslavlja zapadna Evropa še posebe z vsiljevanjem zapadne kulture v tem ko je Srbija srečno dospela do tega, da ima opraviti sedaj z radikalizmom, sedaj z liberalizmom, v zvezi z naprednjaštvom. Kaj je Bolgarski ali Srbski do tega, kake namere ima zapadna Evropa z njima ali pa z ostalimi malimi slovanskimi narodi!

Poljaki so tudi lepo pri starem delu, da rujejo proti Rusiji in se vežejo v naši državi s svojimi in v obče slovanskimi nasprotniki, v tem ko mirno gledajo, kako narodu v Galiciji izpodkopuje tla Židovstvo, na Poznanskem pa pokupuje poljsko zemljo nemška država in nemško naseljenje. Da je tudi njim potreba občil kulturnih vezij, tega ne izprevidijo in zato celó pobijajo stremljenja razumniših Slovanov na to stran.

Ostale male slovanske narode so pa narodni njih nasprotniki upregli takó v malenkostno delo, da nimajo niti časa premišljevati velike načrte zapadne politike. Vendar je med njimi dvojih vrst politikovanje, večega ali manjšega obzorja. Ali oboje se suče jedino okolo jednega in istega naroda, dasi n. pr. stremljenje za

izvršenjem zgodovinskih državnih prav je večega obsega, nego za izvršenjem narodne enakopravnosti. No, tuji nasprotniki in tuji vplivi skušajo zatreti celó tako politikovanje in dopuščajo po največ, da se Čehi, Hrvati, Slovenci in gališko-bukovinski Rusi motijo z borbami za kako šolo, kak urad v slovanskem jeziku; vse drugo je uže radikalno, nezmerno, neosnovano, neopravičeno, nedosežno. Tam pa, kjer bi se predrznila kopica iz srede malih slovanskih narodov dokazovati potrebo skupnih kulturnih vezij, obsoja se taka kopica kot veleizdajska, in narodni nasprotniki so dosegli med navedenimi narodi uže toliko, da tuji politiki pomagajo celó domače stranke teh narodov pobijati obsežniša kulturna strem-ljenja.

V tem ko torej gre za spoznavanje in poštovanje svetovno važne, za male slovanske narode odločilne politike, dovoljena in tudi običajna je med njimi politika najnižje vrste, politika, ki se ne suče le v mejah, ampak tudi v najrevnejših malenkostih, v najožem obzoru. Zapadna diplomacija jo je za svoje namere izborno pogodila: zabila je toliko zagvozdi in zagvozdic med male slovanske narode, da jih je popolnoma pregnala od pre-mišljevanja obče in svetovne, tudi do njih usode globoko posezajoče politike; vstvarila je med njimi stranke in strankice; vrhu tega ima v tujem novinstvu in tujih strankah toliko pomoči, da gre vse v najlepšem redu v pogledu na tu mišljene velike načrte zapadne velike politike. Dosegla je ta politika, da jej malih slovanskih narodov ni treba poštovati čisto nič; ona jih tudi ne poštevata, in kjer se pojavi med temi narodi kak redek glas, ki neprijetno doni na uho zapadni diplomaciji, najde poslednja takoj prostovoljnih slug izmed sinov teh narodov, in ti sluga takoj zavrnejo predrzneže, dasi so ti itak bele, vrane med Slovani.

Ako primerjamo sedanje velike zasnove zapadne politike z vedenjem, postopanjem in borbami malih slovanskih narodov, vidimo neizmerno britko ironijo, ki je zavládala prek in prek nad temi narodi, in, če ne bode konec te ironije usodepolen za tu mišljeni del Slovanstva, ne bode to zasluga ne zapadne politike, ne teh Slovanov samih.

V pogledu na vse to je spominjati, da je malenkostna politika dovoljena samo uslovno, nikakor pa ne more biti cilj vsemu politikovanju. Tudi je velikanska razlika med položanjem narodov, ki so uže dosegli absolutno ali relativno formalno samostalnost, in pa položanjem teh, kateri se še le boré v smislu takih ciljev. Med narodi, ki uživajo kako vsaj formalno samostalnost, je dovoljena celó malenkostna politika, politika, ki lovi drobtinice, politika, ki ne seza čez običajni volilni okraj; tudi more narod pri takem relativno ugodnem položanju zabresti toliko, da leta in leta, da po celo dobo takó rekoč zaspi gledé na velike stvari, na veliko in obsežnišo politiko, in vendar ni njegovi narodnosti pogubna,

ker ni zunanjih ali tujih nasprotnikov, ki bi grozili tej narodnosti. Politiški relativno samostalni narodi morejo imeti v politiki začasno celó izključne pritlikovce, in vendar ne pogubljajo narodnosti svojega naroda, ker je ista zavarovana na zunaj.

V takem narodu morejo politikovati zgolj oportunisti, drobtiničarji, konservativci; če tudi ne pospešujejo narodnega razvijanja, vendar vsaj tal ne izpodkopujejo narodnosti kot taki. Vse drugo pa je tam, kjer je narodu še le pridobiti potrebno politiško, če tudi le relativno samostalnost. Tu je borba za takó samostalnost glavna stvar, in na to stran je tudi vzgojiti se narodu takó, da velika večina njegovih dejateljev, vodnikov, prvakov in veljakov, v obče zastopnikov, ima vedno glavni cilj pred očmi, in da vse drugo strem-ljenje in postopanje uravná v pogledu na ta glavni cilj. Nikdar pa ne dovaja oportunistiška, drobtiničarska politika do takega cilja. Politika oportunistov utegne narod zazibati v neodločilno, malovredno delovanje ali celó smrtno spanje; kajti utegne napočiti doba, v kateri bi bilo možno priti do cilja, a ker so narodovi voditelji nepripravljeni, kratkovidni, utegnejo zamuditi ravno isto dobo, in vse drugo je ali utegne biti za vselej pogubno.

S tega stališča je preso-jati, oziroma obsojati malenkostno politiko malih slovanskih, politiški popolnoma onemoglih narodov; ta politika mora biti pogubna, ako zagospodari nad narodom oportunizem, in je skupina delujočih rodoljubov za glavni cilj neznatna in nasproti oportunistom onemogla. Med zapadnimi, politiški zavisnimi Slovani je po takem ves oportunizem katere oblike koli tem narodom naravnost poguben in služi jedino tujim interesom in kolikor toliko velikim načrtom zapadne politike.

Oportunizem med zapadnimi Slovani pa je dvojen; radikalizem na znotraj utegne biti oportunizem na zunaj: isti voditelji, kateri imajo na znotraj pravilno in ugodno glavni cilj pred seboj, utegnejo na zunaj hoditi do cela oportunistiški, in to veliki politiki ugaja ravno tako, kakor malenkostni oportunizem v obče. Tako vrsto zunanjega oportunizma je opaziti celó med mladočeško stranko, in ta je tudi nevaren, ker poštevata jedino strem-ljenje v okviru ože domovine, prezira pa potrebe ostalih politiških zavisnih Slovanov.

Zapadni diplomaciji bi bilo popolnoma dovolj, tudi ko bi se mali zapadni slovanski narodi omejili na notranje politikovanje, vsak sam za-se; da je skušala ta diplomacija doseči še več, prihaja odtod, ker je hotela zatreti zavest o tiru velike politike, in to zatrtje je vendar laže, ako se jeden in isti narod cepi v hudo pobijajoče se stranke oportunizma in radikalizma, klerikalizma in liberalizma in še drugih — izmov.

Po takem je dovajati male slovanske narode do preverjenja, da v sedANJI dobi so jim vseh vrst opor-

tunisti jako nevarni, popolnoma neumestni in torej ne-sposobni voditelji. Mala politika ni za sedaj za male slovanske narode; in kolikor jo je izvrševati, mora se ona podrežati velikim ciljem, h katerim se obrača glavno stremljenje teh narodov. Oportunistička politika malih slovanskih narodov, ki so razcepljeni na dežele, brez vsake formalne skupnosti, ne more biti sedaj nikdar pravilo ali takó rekoč načelo politikovanja; naj se ona ponaša še s tolikimi uspehi, ona je pogubna, ako in

kolikor se postavlja kot norma vsemu narodnemu gibanju. Oportunizem, ki ne pozna glavnih ciljev ali pa, ki prezira te cilje, ni zrel za sedanje položanje malih slovanskih politički do cela zavisnih narodov; ta oportunizem je umesten za narode, ki uže imajo političsko nezavisnost ali vsaj tako, za kakoršno se še lé potegujejo in boré mali slovanski narodi na zapadu. To razliko je uvaževati in dandanes poštrevati bolj nego poprej.



Отъ радости я замираю,
Когда я слышу голосъ твой,
И ужъ я больше не страдаю:
Въ душѣ ужъ сладостный покой.

И жду я сладкаго мгновенья,
Когда увижу вновь тебя,
Когда души моей волненья
Вновь усыпить душа твоя.

Когда душа вся просвѣтлѣетъ,
И воцарится въ сердцѣ рай:
Тогда языкъ мой оцѣмлетъ
И не попроситъ: счастья дай!

Да, не попросить, какъ бывало,
Хотя душа полна огня,
И сердце жизнь бы всю отдало,
Такъ пламенно тебя любя.

Я лишь въ глаза твои вникаю,
Хотѣлъ въ душѣ прочесть бы я,
И тихо, нѣмо вопрошаю;
А любишь ли и ты меня?

Фр. Целестинъ.



25letje Spb. Slavjanskega blagotvoriteljnega Obščestva.

V dan 11. maja st. stila (ali 23. maja po našem štetju) je praznovalo Petrograjsko slovansko blagotvorno društvo 25letnico svojega obstanka ali prav za prav razvitka v današnji obliki. Po poročilu „Новостей“, katerih se držimo tukaj, zbrala se je v ta dan v dvorani „дворянскаго собранія“ masa Slovanov vseh narodnostij. Tu so bili razun Rusov, Bolgarov, Čehi Srbi, Hrvatje in dr. V dvorani in na korih so bila vsa mesta napolnjena. Ni bilo praznih mest tudi na estradi, kjer so sedeli častni gostje, in pa se je razmestil znani slavni pevski zbor Arhangelskega. V številu prisotnih so bili: visokopreosvečeni Antonij, arhiepiskop vyborski in finlandski, preosvečeni Nikander, episkop narvski, člen drž. sojeta N. I. Stojanovskij, podpredsednik Imperatorske Akademije nauk, akademik Ia. K. Grot, admiral A. A. Popov, srbski poslanik Alimpij Vasiljevič, tovariš ober-prokurora sv. sinoda B. K. Sabler, senator A. Th. Koni, general M. G. Černjajev, knez Vasiljčikov, prof. Ivanov iz Moskve, generali Dandevij, Gluhovskij, Švedov i dr., rektor Petrograjskega vsenčilišča P. V. Nikitin, prof. harkovsk. vsenčilišča P. A. Viskovatov, mnogoštevilno stolično črno in belo duhovenstvo, predstavitelji raznih slovanskih narodnostij i dr. Pri slavnosti je bilo mnogo dam. Dvorana je bila olepšana z zastavami vseh slovanskih narodnostij, na estradi pa je bila postavljena velika cirilometodijska zastava društvena.

Ob 8. uri zvečer je zbor Arhangelskega zapel pesem Cirilu in Metodiju. Nadškof Antonij je blagoslovil prisotne. Predsednik društva N. P. Ignatjev je otvoril sobranje in je je seznanil s kratkim historičkim očrkom

delovanja Petrograjskega slovanskega Obščestva v 25 letih njegovega obstanka.

Začetkom je služil društvu tesni krožek slovanofilov, v številu katerega so bili A. S. Chomjakov, I. V. in P. V. Kirejevskij, Iv. Th. Samarin, Th. I. Tjutčev, K. S. in I. C. Aksakov in dr. Proučujoč narodno ali domačo starino prešineni so bili z ljubeznijo in sočutstvom k slovanskemu svetu v obče. Ideje tega krožka dobivale so bolj in bolj razprostranjenje, in začetkom 60tih let si je osnovalo mnogo ruskih ljudij nazor o neobhodnosti izučanja Rusije, nerazdeljno ali neločljivo z ostalim Slovanstvom. Čim bolj se je razvijalo izučenje Slovanov, tem širje so se razkrivale vezi vzajemnega rodstva in tem silneje je rastlo vzajemno zblizanje. Poslednje se je najlepše pokazalo v seznanju s skrbmi, potrebami in stremljenji slabejših, v izkazovanju jim nraštvene (moralne) in materijalne podpore, in takó so se zasnova la slavjanska blagotvoriteljna obščestva. Prvo tako obščestvo ali komitet pričelo je svoje delovanje v Moskvi leta 1858.

L. 1867 sestal se je v Moskvi prvi shod Slovanov. Ko so v Petrogradu zvedeli o bližnjem dohodu slovanskih gostov, pojavila se je v majhnem krožku Petrograjskih prebivalcev — členov Moskovskega slovanskega blagotvornega komiteta — želja ukreniti primerno za dostojen sprejem slovanskih predstaviteljev. Kmalu se je sestavil osnovalni odbor, kateri se je čez 1 leto po misli V. I. Lamanskega preobrazil v Petrograjski oddelek Moskovskega blagotvornega komiteta. Ta oddelek, oživiljen l. 1868, ostal je pod tem imenom do l. 1877.

V tem letu je dobil primerniše ustroj pod imenom „С.-Петербургскаго славянскаго благотворительнаго общества“. Glavni značaj delovanja društva ostal je blagotvoren, tuj vsaki tako zvani „politiki“. Ono je obračalo in obrača svoje skrbi na podpiranje in razvitje družabnih in miroljubnih duhovnih in literarnih zvez Rusije z vsemi Slovani, na razprostranjenje znanja pri Slovanih o Rusiji in v Rusiji — o Slovanih, brigalo se je za olajšanje seznanjenja soplemenikov z ruskim jezikom in rusko literaturo, pomagalo je in pomaga gmotno dostojnim mladim Slovanom, prihajajočim v Rusijo v pridobljenje višega naobrazjenja itd. V dosezanje svojih ciljev je društvo začelo l. 1883 izdavat *„Извѣстія“*, katera so izhajala do l. 1889. Poleg tega je izdalo društvo mnogo posebnih glavnih književnih del. Obščestvo je vsegdar čutilo potrebe Slovanov; uže ob začetku (še kot oddelek Mosk. komiteta) je storilo ukrepe, da bi olajševalo preseljenje Slovanov v Rusijo, seosebno Čehov; l. 1872 se je završilo zidanje pravoslavne cerkve v Pragi. Ko so leta 1875 Hercegovinci in Bosnjaki vstali proti jarmu turškemu, in je med njimi vsled bede bila nujna pomoč, je Petrograjski oddelek od 21. sept. 1875 do 8. okt. 1876 nabral 810.699 rub. Znatno pomoč je izkazalo tudi prostovoljcem, ki so šli v vojno proti Turku, jednako vsled te vojne trpevšim Slovanom. Ob 1000letju smrti sv. Metodija l. 1885 je Obščestvo napravilo 2 nagradi: na 1500 in 500 rub. za najbolje delo o literaturnem jedinstvu slovanskih narodnostij. Od l. 1888 se je začelo društvo posebno zanimati za vzgojevanje. V tem letu, na predlog predsednika grofa I. P. Ignatjeva, se je osnovala posebna komisija v presojevanje prošenj došedših Slovanov o opredeljenju jih v učne zavode in za stalno nadzorovanje njih uspehov in vedenja, in za iskanje primernih služeb došedšim Slovanom. V naslednjem letu, tudi na predlog grofa Ignatjeva, se je osnovalo nadzorstvo v Moskvi za mlade Slovane, vzgajajoče se v Moskvi na račun društva. Od l. 1890 se v prostorih društva 2krat na mesec zbira bolgarska učeča se mladina in 2krat srbska mladina. V teh sobranjih se čitajo v prisotnosti členov referati o naučnih vprašanjih, in se vrše besede, brezsporno sodelujoče ustanovljenju npravnstvenih zvez med slovansko mladino in člani društva.

V teku 25 let je Obščestvo potrosilo v podporo pravoslavnim cerkvam v slovanskih zemljah več nego 50.000 r., v podporo šolam do 25.000 r. in je izkazovalo podpore literaturnim zavodom in podjetjem Slovanov v razmeri do 40.000 r. Na obrazovanje Slovanov v ruskih učnih zavodih je izdalo več nego 100.000 r.; na pomoč in podporo v Petrograd došedšim Slovanom do 35.000 r.; na pomoč Slovanom ob slabih letinah, v čas vojnih in drugih bed več od 840.000 r.; razun tega, do 480.000 na napravo medic. oddelka in preživljenje prostovoljcev ob srbsko-turški vojni tudi do 50.000 r.

v podpore, katere daje Obščestvo od l. 1876 ranjenim prostovoljcem in rodbinam prostovoljcev, padših v boj za slovansko nezavisnost. Na svoja izdanja je društvo potrosilo več nego 150.000 r. Vsega pa je za čas svojega 25letnega delovanja izdalo več nego dva milijona rubljev (ob začetku delovanja je kapital dosegal jedva 100 r.), in stopa v drugo 25 letje s kapitalom, dosega-jočim 225.868 r. Obščestvo šteje v svoji sredi nad 30 častnih členov, nad 70 dosmrtnih in do 360 dejanskih členov. — V oznamenovanje tega dne Obščestva so, med drugim, izdane fotogravure častnih in uradnih oseb, po trudivših se na korist Obščestva; poleg tega je izdelala izdateljska komisija temata v spomin pokojnega predsednika Hilferdinga: jeden temat na 3000 r. — *za očrk zgodovine južnih in zapadnih Slovanov*, pričenjajoč s tako zvano historiško epoho in završujoč z letom 1879; drugi temat na 1000 r. za delo o zgodovini zamejne Rusije (gališke, bukovinske in ogerske). Obe deli je napisati na ruskem jeziku in predložiti v svet Obščestva ne pozneje od 11. maja 1896 leta; odprtje kovertov pa bode sledilo v slavnostnem zasedanju 14. februarja 1897. leta.

Po tem poročilu je sledil govor akademika K. N. Bestuževa-Rjumina; po tem govoru pa je grof Ignatjev omenil za Obščestvo mnogo storivše dejatelje. Govoril je o delavnosti V. I. Lamanskega, ime katerega je znano vsemu slovanskemu svetu, akademika K. N. Bestuževa-Rjumina, P. P. Durnova, Joanikija, mitropolita Kijevskega in gališkega, in Leontija, mitropolita Moskovskega in Kolomenskega, Theognosta, nadškofa Nižegorodskega, protopresbiterja Janyševa, V. K. Sablerja, kneza A. Th. Vasiljčikova, M. A. Domontoviča, M. N. Ostrovskega, A. Th. Byčkova, grofa I. D. Deljanova, Ja. K. Grota, N. S. Stojanovskega, Nikolaja, kneza črnogorskega, mitropolita Mihajla srbskega, M. G. Črnjajeva; naposled je govoril o zaslugah neumorno delavnega tajnika V. I. Aristova. — Vsem sočlenom — takó je končal svoj govor grof Ignatjev, — čast, hvala in globok poklon! Zbor je burno odobral ta govor.

V oznamenovanje 25letja Obščestvaso bili imenovani častni člani: Palladij, mitropolit Petrograjski in ladoški, Antonij, nadškof vyborški in finlandski, protorej o. Ivan Iljič Sergijev, knez P. A. Vasiljčikov, V. K. Sabler, V. G. Čubinskij, A. A. Kirejev, A. S. Budilovič, Th. P. Kornilov, Ja. K. Grot, N. I. Stojanovskij, A. G. Dostojevska (vdova pisatelja) in Kuznecov.

Jako sočustveno je zbor pozdravil prečitano predloženo 40 členov Obščestva ob izbranju v častne člene soproge predsednika Obščestva, grofinje N. P. Ignatjeve.

Za tem se je grof Ignatjev obrnil k občinstvu z večim govorom, kateremu je ploskalo več minut. Dalje so sledila adresa in pozdravljanja. Govoril je nato srbski poslanec Alimpij Vasiljevič in Jakič, urednik v Pulju izhajajočega tednika „Il Diritto Croato“.

Telegrami so došli od kneza Nikolaja črnogorskega, od srbskega mitropolita Mihajla, od naslednjega kneza črnogorskega Danijila, od Djakovarskega vladike

Josipa Strossmajerja, iz Prage od dra. Vašatega i. dr. — Iz govorov in pozdravov posnamemo nekoliko v bodoče.



Iz poezij Fr. Levstika.

Prvi poljub.

Sedim samotен, sveča mi gori;
Ropot kolesni se iz mlina čuje;
V pokoji davno vas i grad leži,
Po dolgi hiši vse okrog miruje.

Prisrčna deva moja, spi sladko,
Nebeški mir naj v prsih ti prebiva!
Zatisni, draga, blaženo oko,
Ker duša moja nad teboj počiva!

Poljubil žensko prvič sem nocoj;
Zdaj v meni z radostjo bori se želja,
Da oster meč bi nagloj vzal rokoj
I dušek dal obilnosti veselja.

Izvirnik.

Первый поцѣлуй.

Я самъ, не сплю, и свѣчка мнѣ горитъ,
Лишь шумъ колесъ изъ мельницы я слышу;
Давно и замокъ и деревня спитъ,
Огня нигдѣ я въ домѣ ужъ не вижу.

Дѣвица дорогая, сладко спи,
Пусть миръ небесъ въ груди тебѣ засвѣтитъ!
Закрой блаженны очи ты свои,
Душа моя вѣдъ за тебя отвѣтитъ!

Я первый разъ поцѣловалъ тебя,
Душа отъ радости мнѣ оцѣнѣла,
И острый мечъ хватаешь ужъ рука,
Пусть въ радости душа бы отлетѣла!

Фр. Целестинъ.

Првый полюб.

Седим samotен, свача ми гори;
Ропот колесный са из млина чужъ;
В покои давно вас и град лежи,
По долгѣ хиши все окрѣг мируе.

Присрчна дѣва моя, спи сладко,
Небешкй мир най в прсех ти пребива!
Затисни, драга, блажено око,
Кер душа моя над тебой почива!

Полюбил женскж првич сем ночной;
Здай в менѣ з радостж бори са желя,
Да остер меч бы наглой взал рѣкож
И душек дал обилности веселя.

Ламурскій.



Pipa tobaka. — Трѣбка табакѣ.

Napisal Josip Jurčič. — Переводъ со словинскаго М. Хостника.

III.

Dve leti pozneje je nekega večera v prvi pomladi oskrbnik Slamnik sedel samotен v bukovem gozdiči, kateri se je pristave, kjer je stanoval s svojo ženo, skoraj dotikal, potem pa prerastal ves hrib na vzhodno stran. Tu je bilo jedno njegovih skrivnih pribežališč, kjer se je neviden utezal veseliti svoje pipe, kadar se je mogel svoji ženi in ljudem izgubiti izpred oči.

V duplu trhlelega drevesa je imel shrambo za vse, česar je treba za užitno tobakovo dimovanje.

Tu sedi torej, s komolcema v kolenu uprt, s klubkom pred nogama, in razne nezgode zadnjega časa mu vstajajo iz glave. Otrok mu je umrl, žena uže dolgo leži bolna, in njegov prejšnji dobri gospodar, plemenit zapravljivec, prodal je graščino in njega ž njo sitnemu tujcu, kateremu nobena stvar ni po volji oskrbena, kateri je pravi vzgled umazanega skopuha, da ga vrag služi. Hudo in bridko je na tem svetu živeti, a vse naj bi uže bilo, ako drugače ni; samo ko bi žena pol toliko pravičnega potrpljenja imela ž njim, kakor ima on ž njo in njeno boleznijo. Čemu se mora tu po listji potikati, kakor tat, da kadí pipo tobaka?

Tako se je bil v žalostno filozofijo tega življenja zaglobil, da ni čutil, kako so krvoločni komarji okolo

III.

Два года спустя, въ прекрасный вечеръ Сламникъ сидѣлъ одинъ въ ближней буковой рощѣ, прилегающей къ фермѣ, гдѣ онъ жилъ съ женой. Отъ фермы роща тянулась къ холму и покрывала всю его восточную сторону. Эта роща служила Сламнику тайнымъ убѣжищемъ, когда онъ втихомолку желалъ предаться своей старой страсти, вдали отъ взоровъ жены и другихъ людей.

Въ дуплѣ стараго бука онъ хранилъ табакъ и всѣ принадлежности, необходимыя для куренья. Тутъ онъ сидѣлъ въ упомянутый вечеръ, опершись локтями о колѣни; передъ ногами лежала его шляпа, и разныя невзгоды послѣдняго времени воскресали въ его памяти. Ребенокъ у него умеръ; жена давно уже лежитъ неизлѣчимо больна; старый его хозяинъ, благородный мотъ, продалъ свое имѣніе вмѣстѣ съ управляющимъ какому-то скучному барону изъ нѣмцевъ, который на обухѣ молотилъ рожъ и которому, скрягѣ проклятому, ничѣмъ нельзя было угодить. Худо и горько жить на этомъ свѣтѣ, думалъ бѣдный управляющій; но все бы ничего, не будь жена такъ ужасно несправедлива къ нему: вѣдъ снисходителенъ же онъ къ ея болѣзни. Къ чему она ведетъ себя такъ, что онъ, какъ воръ, долженъ бродить по этой рощѣ, и для чего?—чтобы выкурить трубку, единственное утѣшеніе въ этой безцвѣтной его жизни.

Онъ такъ углубился въ тоскливую философію жизни, что не замѣчалъ, какъ комары жужжать вокругъ его го-

njegovih ušes brenčali in se zdaj na ušesa zdaj na nosu pripravili puščati mu. Precej močna sapa je tresla prisušeno listje še od lanske jeseni kosmatega bukovja na tla, kjer je na debelo jednakega nastila ležalo nepograbljeno, kar je rastel mladi gozd. Nebeškim prebivalcem menda oskrbnikova kadilna daritev ni bila ugodna, kajti dim se ni dvigal v lepih vrtencih na kvišku, nego Kajnovi žrtvi podobno odnašala ga je sapa v pretrganih oblakih poleg tal mej goščavo, kjer so ptiči brskaje iskali golazni za večerjo svojo.

A ne to opazovanje, nego neka čudna nemirnost ni nocoj gospodu Slamniku dala navadne druge pipe tukaj zaužiti. Nažge jo, vrže še goreče otrinke žveplek od sebe v listje, vstane in odide. Zdelo se mu je, kakor bi ga kakšna nesreča čakala, zato krene iznebit se skrbi ter popit v tovarištvu kozarec vina. Povprek iz gozda venkaj do krčme po onem kraji hriba pot ni bila dolga.

Stori se noč. Oskrbnik je baš svojo stvarco plačal in bil namenjen odhajati domov, ko mlad deček usopihan v izbo priteče in zavpije: „gori“!

„Kje! kaj“! vpijejo prestrašeni vsi, a ne čakajo odgovora, nego hité iz izbe, kjer se ustavijo pod orehovim drevesom. Zadnji mej njimi pritava, kakor ves v omotici, oskrbnik.

„To je graščinsko bukovje“, pravijo skoro vsi ob jednem.

„Bog! Bog! pomagajte“! vpije oskrbnik, in pade na obraz ter se valja, kakor iz uma, in samo posamezno stokanje se čuje izpod njega.

Pol gozdiča je bilo v ognji, sapa je gnala na vse strani s strašno hitrostjo. Odsév in svetel dim se je visoko razpenjal, pepel suhega listja, ki je po vejah odgorelo, dvigal je plamen, v hitrem plesu so žarki vstajali ter sapa jih je odganjala proti zapadu.

„Ustavljeni ognja ni mogoče“. — „Ves gozdič mora zgoreti“. — „Čez goro ne more seči“. — „Na levo in desno čez posekove tudi ne pojde“.

Tako so kmetje uganili brž, in videč, da se njihov posestev oženj ne more prijeti, prešel jim je prvi in glavni strah.

Zdaj še le zapazijo oskrbnika na tleh.

„Nu, nu“! — kriči star mož — „kaj bi si lasé ruval in cvilil, neumnost! Kakova škoda Vam je? Prava reč je to, če bogatina kedaj Bog potiplje. Vam nič ne zgori, kakor meni ne. Saj ima novi graščak denarja, kolikor hoče“.

Oskrbnik si ruje lasé na tleh in stoka.

ловы и пускают ему кровь из ушей и из носа. Довольно сильный вѣтеръ срывал сухую листву съ деревьевъ, сохранившихся еще съ прошлой осени. Кучи сухой листвы лежали тамъ и сямъ по рощѣ. Дымъ отъ табачнаго жертвоприношенія Сламника стался между кустами, гдѣ птицы еще искали себѣ вкуснаго ужина.

Не эти наблюденія, но какое-то безотчетное безпокойство сегодня не дозволило Сламнику насладиться второй трубкой тутъ же. Онъ только закурилъ ее въ досадѣ, и бросилъ спичку, всталъ и ушелъ. Ему сдавалось, будто его ожидаетъ какое-нибудь несчастье; поэтому онъ махнулъ въ кабакъ, чтобы въ обществѣ любителей живительной влаги избавиться отъ гнетущей тоски. Путь до кабака, находящагося на другой сторонѣ холма, былъ недалній, если идти поперекъ рощи.

Настала ночь. Управляющій только что разчитался и думалъ отправиться домой, какъ въ кабакъ вбѣжалъ мальчикъ и, едва переводя духъ, кричалъ: горить! горить!

— Гдѣ? что? закричали въ одинъ голосъ перепуганные гости, но, не дождавшись отвѣта, высыпали изъ кабака и остановились подъ ближнимъ ореховымъ деревомъ. Последнимъ изъ нихъ пошелъ, точно безъ сознанія, управляющій.

— То буковая роща! закричали всѣ разомъ.

— Боже! Боже! помогите! кричалъ Сламникъ, упавъ лицомъ на землю, и отрывисто стоналъ и охалъ.

Добрая половина рощи была въ огнѣ; вѣтеръ разносилъ огонь во всѣ стороны съ страшной быстротой. Зарево освѣщало всю окрестность и высоко поднимался свѣтлый дымъ: въ пламени въ бѣшеной пляскѣ вертелась пылающая листва и мчалась въ направленіи къ западу.

— Остановить пожара невозможно! Вся роща сгоритъ. Черезъ гору огня не перекинеть. Направо и налѣво по опушкѣ тоже не пойдетъ...

Такъ разсуждали крестьяне, и увидавъ, что ихъ постройки не въ опасности, они стали оправляться отъ перваго испуга.

Толпа теперь замѣтила, что управляющій валяется на землѣ.

— Ну! Ну! крикнулъ какой-то старикъ, будеть тебѣ завывать и рвать волоса. Какая вамъ-то увиль? Экая важность, если Господь и богача иногда накажетъ. У васъ ничего не сгоритъ, у меня тоже ничего. Нѣмчура вѣдь по міру не пойдетъ, небось, на то онъ нѣмчура.

Между тѣмъ управляющій билъ головою о-земь и все стоналъ.

„Vaša pristava je blizo ognja, do tja je uže morebiti seglo, od tu se ne vidi, pojdimo tja.“

Pavel tega ne sliši. Jeden mlajših kmetov zakolne, stopi k njemu in ga pobere s tal ter dvakrat pretrese, kakor vrečo. „Domov, domov! da Vam žena ne zgori, ali pa če se Vam nje škoda ne zdi, vsaj svoje srebrnike pojdite otet*!“

On tega niti ne čuje.

Kmetje stekó okolo hriba, kajti po bližnji poti skozi gozd ni bilo zdaj mogoče priti do pristave. Oskrbnik, ki bi bil imel največ vzrokov hiteti, tava počasi za njimi. Tema se mu dela pred očima, zdaj ter zdaj se prijemlje za glavo in stoka: „Jezus, kaj sem naredil*!“

Jasno mu je, da je v hosti kadeč on sam po nevednem ogenj vrgel v suho listje. Pred seboj uže vidi ječo, véšala, pekel!

Ko pride onkraj hriba, bil je velik del gozda uže pogorel. Listje in drobnejše vejice so bile hitro odgorale in ta ogenj ni imel toliko moči, da bi se bil prijel débel, katera so se smodila in razširjala gost dim; samo še ob krajih, ob tleh in tam, kjer je bilo kaj suhljádi, gorelo je s plamenom.

A pristavo, stanovanje svoje zagleda — vse je v ognji! Ženo je pustil bolno doma, v postelji!

Ta domislek ga prebudi iz obupne otrplosti. Spusti se v tek in sopiha, kar ga nesó noge.

Okolo doma stoji mnogo ljudij, kmetje iz okolice, hlapci in deklet z grada, vse vpije, nosi, gasí, podira.

„Kje je ona, žena moja!“

Pokažejo na stran, na vrt.

Pod debelo jablanjo, na deblo naslonjena, čepí žena, glavo ima zavito in joka. Ko Pavel vidi, da se jej ni ničesa zgodilo, vrne se mu prejšnja obupnost in kakor besen skoči proti njej in kriči:

„Ti si kriva, da sem zažgal, ti in hudičeva tvoja sitnost sta pahnila mene in tebe v nesrečo. Ti . . .“

Dalje ne more, usta se mu penijo, oči vrté, divji se vrže na ženo, potegne jej ruto z glave . . .

Hitro ga zgrabi jeden grajskih hlapcev in odtrga strani rekoč:

„Kaj ste zblazneli?“

Mej ljudmi pak se je zdajci raznesel glas: oskrbnik je sam zažgal, sam pripoveduje. Drug za drugim se pomiče od ognja, sumno gledajo gospoda Slamnika, ki s čelom ob drevo uprt stoji kakor bi od pijanosti dremal; in ogenj je imel kmalo vso pristavo v svoji oblasti, nikomur ni bilo več mari gasiti.

„Žandarmi pridejo!“ začuje se. In še predno sta dva čuvaja reda in postave prišla do pogorišča, pove-

— Ваша квартира недалеко от пожара, пожалуй и горит уже. Отсюда не видать. Пойдемте, братцы, туда.

Сламиник как будто не слыхал ничего. Один из мужиков подошел к нему, поднял его и, встряхнув как мешок, промолвил: „Домой, домой! не то жена у тебя сгорит; или хоть капиталец-то спасай! Вини околелъ совсѣмъ“.

Онъ точно ничего не понимает; смотритъ себя глупо вдаль. Мужики рысью обогнули холмъ; ближайшій путь, черезъ рощу, пожаръ заслонилъ. Поплелся за ними наконецъ Сламиникъ. Въ глазахъ у него потемнѣло; онъ то-и-дѣло хватался за голову и вопилъ: — Боже мой! Боже мой! что я сдѣлалъ!

Онъ воображилъ, что курия въ рощѣ, онъ заронилъ огонь въ сухую листву. Ему мерещилась и тюрьма, и висѣлица, и адъ и всѣ прочіе ужасы.

Когда онъ пришелъ на ту сторону холма, большая часть рощи уже сгорѣла; но горѣла одна листва и мелкія вѣтви, да сухой валежникъ, стволы же деревьевъ уцѣлѣли, и только дымились.

Увидѣлъ онъ ферму, свою квартиру—все въ огнѣ.

Домъ онъ оставилъ больную жену въ постели! Вспомнивши это, онъ какъ будто проснулся изъ оцѣнѣнія, въ которое заковало его отчаяніе, и пустился бѣжать во весь духъ.

Вокругъ дома стояло много народа: окрестные мужики, помѣщичьи работники и работницы: всѣ кричали, гасили, ломали, растаскивали.

— Гдѣ она? жена моя гдѣ? крикнулъ Сламиникъ. Ему указали въ сторону, въ садъ.

Подъ большой яблонью, прислонившись къ стволу, сидѣла на корточкахъ его больная жена, съ завернутой въ платокъ головой, и плакала навзрыдъ. Когда мужъ увидѣлъ ее и убѣдился, что съ ней не случилось никакого несчастья, то прежнее отчаяніе овладѣло имъ.словно бѣшеный, кинулся онъ на нее и кричалъ:

— Ты виновата, что я поджегъ; ты и твоя сатанинская злость толкнули меня въ это несчастье! Ты . . .

Дальше онъ не могъ; ротъ у него пѣнился, глаза сверкали; въ приступъ бѣшенства онъ кинулся, на несчастную больную и сталъ рвать у нея платокъ съ головы.

Одинъ изъ работниковъ схватилъ его и рванулъ прочь отъ жены со словами:

— Съ ума, что-ли, вы сошли?

Вѣсть, что управляющій самъ поджегъ рощу, молніей облетѣла все собраніе. Самъ-де сознался. Зрители одинъ за другимъ уходили съ пожара, подозрительно поглядывая на поджигателя, который въ какомъ-то оупѣннѣй уперся лбомъ въ дерево. Скоро все зданіе было въ огнѣ; никто больше не хотѣлъ тушить.

— Жандармы идутъ! слышались голоса изъ удаляющейся толпы. И не успѣли еще блюстители порядка и

dali so jima ljudje, kdo je zažigalec. Oskrbnik vidi, kako kaže vse nanj, kako žandarma nevarno gledata. Zagrohota se, kakor ga ni še nikdar nihče čul; ljudje so uverjeni, da je iz uma, da je zblaznel, in župan, ki je bil navzočen, pravi: „Če ga pustimo takó, požge še nam“. Zvežejo in odvedó ga. On ne zine nobene besede, le pri odhodu zaničevalno pogleda svojo ženo, ki se od straha ganiti ni mogla.

(Konec prih.)

закона дойти до пожара, они уже знали, кто запалил. Жандармы подошли к нему. Он захохотал так неистово, что все окружающие его вздрогнули. Все рýшили, что несчастный Сламник лишился разсудка. Его связали и увели. Он молча шел передъ жандармами. Уходя, онъ презрительнымъ взглядомъ окинулъ жену, которая отъ ужаса остолбенѣла.

(Оконч. будетъ).

Pjesmičica . . . prigodnica.

Kanda ne znam, šta mi je . . .
Sjetan da sam toli,
Grudi da mi mladane
Ljute grizu boli . . .

Al sam čudi slavenske,
Hrvaćanin rodom . . .
Pa mi grudi mladane
Ginu za slobodom . . .

Za slobodom, dragane,
Za slobodom zlatom . . .
Za slobodom, dragane,
Srećom obilatim . . .

Za slobodom, dragane,
Nama nepoznatom . . .
Nama, lele, dragane,
Robskijem Hrvatom . . .

Kriva tomu, istina,
Sudba malo mila . . .
Kriva desti stambolska
Adska, gorda sila . . .

Krivi mnogo, istina,
Strani jesu ljudi . . .
Što ih djecom Hrvatska
Primi si na grudi . . .

Kriva mnogo, istina,
Rodbina hrvatska . . .
Istina je, istina . . .
Ta plemena bratska . . .

Al najviše, istina,
Sami smo si krivi . . .
Hrvatska mi jadnica
Ne-hrvatski živi . . .

Hrvatska mi jadnica
Ne-hrvatski živi — — —
Gdje je slava hrvatska?
Gdje hrvatski divi? . . .

Gdje je Marko Kraljević,
Strah i trepet cara?
Gdje je Miloš Obilić? . . .
Relja od Pazara? . . .

Gdje je nama Trpimir?
Gdje je doba ono? . . .
Gdje je onaj Zvonimir? . . .
Tuge nama zvono? . . .

Gdje je onaj Bakač ban,
Zvezda toli sjajna? . . .
Gdje je Zrinjski, Frankopan? . . .
Sreća nije trajna . . .

Ej! má majko slavnaja,
Mučnice stara! . . .
Tuga tebe grozotna
Jadnicu obara . . .

Kanda ne znaš . . . šta ti je . . .
Sjetna da si toli . . .
Grudi da ti, majčice,
Ljute grizu boli . . .

Dr. A. pl. Budisvoj.

Biserje i alemovi.

Sva je naša povjestnica
Velik samo zbor pjesama!
Preradović.

Srđba junačka.

Srdo moja, ne srđi¹ se na me!²
Jer ako se ja razsrđim na te,
Sva nas Bosna pomirit' ne može,
Ni sva Bosna, ni Ercegovina.

Jedan poljubac.

Oj djevojko, morska trnjinice,³
Trne⁴ l' tvoje srce za mojime,⁵
Kô što trne moje za tvojime? —
Id' odatle,⁷ jedan laživico! —
A što sam ti, dušo, izlagao?
Ako sam te jednom poljubio,
Nisu usta na licu ostala.

Dobar odgovor.

Liepo ti je pod noć pogledati⁶
Tamo dole kraj tija⁸ Dunava,
Gdje junaci šator razapeli
I pod njime rujno piju vino.
Njima služi lijepa djevojka:
Kako kome čašu dodavaše,¹⁰
Svaki joj se u njedra mašasaše.¹¹
Al govori lijepa djevojka:
„Oj junaci i gospodičici!
Ako svima mogu biti sluga,
Ja ne mogu svima biti ljuba —
Nego jednom', kog¹² mi srce ljubi“.

Ne misle se ubiti . . .

Momče ide planinom,
A djevojka gradinom;
On se meće gloginjom,
A djevojka trnjinom:
Ne misle se ubiti —
Već se misle ljubiti.

Savjet materinski.

Sarajevo, rano zatvoreno,¹³
A u jutru zorom otvoreno;¹⁴
Otvora ga Lazar, momče mlado.
Lazara je majka svjetovala:
„Oj Lazare, da moj mili sine!
Kad ti staneš gledat' djevojaka,
Ne gledaj im skuta ni rukava:
Već im gledaj hoda i pogleda —
Kako l' hode, kako l' pogleduju“.

¹ srđiti se = jeziti se (ljutiti se). — ² „Srdo moja, ne srđi se na me!“ Takove i slične figure — ili, da se poslužimo prikladnijom rieči, takove i slične igre od rieči — često nalazimo; n. pr.: „Liepo ti je rano uraniti“ (v. 21. br. pr. god.); „Već se stadoh višnjem Bogu moliti, Da popuhne vihar-vjetar od mora, Da obori jedan listak od bora“; „Zora zori, pozdravljenje zvoni“; Leti sokó preko Sarajeva, iste hladu, gdje će hladovati“; „Pozdravite kralja Matijaša, Nek ne kosi pokraj Tise trave, Jer pokosi moje kose plave“; „Putem putovat' ću“; „Dvie su druge vjerno drugovalu“; „Izvor-voda izvirala“; „Višnjica je obrodila Više od rođa“; Asanaga dva veselja gradi, dva veselja, oba neveselja“; „Seedi, bego,

tvoje sevdisanje“; „Smilj Smiljana pokraj vode brala“ (v. 1. br. t. god.); „Misti, misti, sve u jedno smisti“; Odvali se ruda od Oruda“; „Ako ti nikne žut neven, Uveni, dušo za mnome; Ako ti nikne bosiljak, Dodji mi bosa po noći; Ako l' nikne ljubica, Ljubit ćemo se doveće“; „Oj djevojko, morska trnjinice, Trne l' tvoje srce za mojime“?; prispd. u 24. br. pr. god. 1. op. — ³ Prispd. u 5. br. t. god. 21. op. — ⁴ trnuti = ukočiti se, obumrijeti, upanjiti se, uštapniti se (erstarren). — ⁵ l' — l' — li. ⁶ v. op. 2. — ⁷ v. u 7. br. t. god. 1. op. — ⁸ prispd. u 21. br. pr. god. — ⁹ tija = tiha. — ¹⁰ imperfekt. — ¹¹ v. op. 10. — ¹² kog-koga-kojega. — ¹³ zatvoriti (za-tvoriti) = zapreti. — ¹⁴ otvoriti (od-tvoriti) = odpreti. —

Jednom — dosta.

Koje li je doba noći?
 Rekla mi je draga doći,¹³
 Rekla doći, pak ne dodje.
 Ja je čekah¹⁴ do pô noći,
 Od pô noći podjoh¹⁵ kući.¹⁶
 Sretoh¹⁷ dragu nasređ mosta.
 Poljubi¹⁸ me jednom — dosta,
 Ostaše¹⁹ mi medna²⁰ usta.

Dašto.²³

Djevojčice, narančice,
 Čija li si ti?
 „Ja sam Rada iza grada,
 Dizdareva²⁴ šći“.
 Ja sam Teti, mamim djetić,
 Uzmimo²⁵ se mi!
 „Ja sam rada²⁶ odmah sada,
 Tek ako²⁷ češ ti“.

Il ovako, il onako.

Uzori,²⁸ Maro, ravnine,
 Te posij svoje jadove;²⁹
 Ako ti nikne žut neven,³⁰
 Uveni, dušo, za mnome;³¹
 Ako ti nikne bosiljak,
 Dodji mi bosa po noći;
 Ako l' ti nikne ljubica,
 Ljubit ćemo se doveče.³²

¹³ „Rekla mi je draga doći — Rekla mi je, da će doći. — ¹⁴ v. op. 11. — ¹⁵ podjoh — aorist (= odoh) — išel sem. — ¹⁶ kući = domu (domov); kod kuće = doma (izg.: kòtkuće). — ¹⁷ v. op. 17. — ¹⁸ v. op. 19. — ¹⁹ v. op. 20. — ²⁰ medna = medena — prispd. vidla mjesto vidila; v. zadnji broj). — ²¹ Dašto (da što, da što?; nego što, nego što?) — dakako (da kako, da kako?; nego kako, nego kako?) — (naravski = natürlich). — ²² dizdar = Thorwart. — ²³ uzeti = vzeti; uzmem = vzamem. — ²⁴ rad:

rad-a. rad-o (= geneigt, willens); ja sam rad to učiniti (ich thue dies gern); rad sam otići kući (ich möchte gern nach Hause gehen) — rad = djelo (delo). — ²⁵ Tek ako = wenn nur (= samo ako, ako samo, če le). — ²⁶ uzorati — uz-orati (iz-orati). — ²⁷ jad = bol. — ²⁸ neven = Todtenblume. — ²⁹ Za mnome — za menom — mnom. — ³⁰ doveče — na večer, u večer, večerom. — Prsp. op. 2.

Priredio Dr. Trnoplesar.



Ples in plesovna glasba.

Spisal Fr. S. Kuhač.

II.

Neki modri glasbeniki trdijo, in za njimi tudi oni, kateri glasbo učé, ali so jo učili kedaj, da je plesovna glasba najnižja vrsta glasbe in prikladna samo za krčme. Taki ljudje ponavljajo besede drugih kakor papige, ne vedoč, kako močan faktor je plesovna glasba v umetniški glasbi, občinstvo s svoje strani ne pozna vzrokov, zakaj ti ljudje govoré takó.

Da stvar pojasnim nekoliko, govoriti hočem tu najprej o vrednosti plesovne glasbe, a potem o vzroku, zakaj učitelji glasbe, sosebno pa učitelji glasovira, mrze plesovno glasbo.

Goethe, filozof globokega uma, je rekel: „Oba stebra glasbe sta cerkvena glasba in ples. Mešanje obeh poraja zmote, a oslabljevanje jedne ali druge poraja dolgočasnost“. Jaz držim več do Goetheveje sodbe nego do sodbe onih, kateri si domišljajo, da so se nastavili v hramu umetnosti, da razumejo tajno moč glasbe, in kateri hočejo zasvedočiti globoko svoje znanje, fini svoj vkus in visoko svoje umetniško stališče s tem, da grde plesovno glasbo.

Največi glasbeni mojstri Seb. Bach, Händel, Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven — italijanskih in francoskih nočem niti omeniti, ker našim glasbenim modrijanom veljajo kaj samo Nemci — upotrebljali so v velikanskih svojih delih plese svoje dobe. Vsi scherzi v sinfonijah in sonatah teh velikanov niso nič drugega nego razširjena oblika menueta, polonaisa, ländlerja in drugih narodnih plesov. Da bi bil Haydn, Beethoven ali Schubert poznal natanko naše kolo, ali česko polko, polko-mazurko ali valcer, koliko bi jih bili oni izcerpili! No stari mojstri niso samo skladali plese v razširjeni obliki, po kateri se ne more plesati, ampak tudi v ozki, t. j. v obliki pravega plesa, po katerem se pleše. Beethove-novi ländlerji pač res nimajo v sebi ničesar, kar bi jim dajalo posebno glasbeno vrednost, a v njegovi dobi pazili so samo na misel plesa in ne na smisel glasbe. Starejša plesovna glasba imela je samo zadačo, da podpira plesalca, da markuje ritem in da odmeri daljino

plesovne scheme, ne pa da z melodijo hrani plesalce, da karakterizuje moment iz človeškega življenja. Danes je baš obratno; sedaj ne mora plesalec poznati tajno misel kakega plesa, ampak hoče, da ga očarava plesovna glasba, da mu predočuje kako čuvstveno situvacijo, da uživa življenje s pomočjo glasbe in zajedno tudi samo glasbo. To je pa velika civilizujoča zadača.

Neka gospa, spadajoča v tako zvano židovsko denarsko plemstvo, poslušala je v koncertu dovolj pazno suhoparen kvartet. Ko so glasbeniki zvršili ta kvartet, vpraša jo nekdo, kak vtis je napravila na njo ta glasba. Na to odgovori ona: „Kaka glasba je to, po kateri ne more človek z glavo majati tje in sem“. V kolikor je ta odgovor prostodušen in smešen, v toliko ima v sebi zdrave resnice, kajti on ne označuje drugega nego njeno željo, da jo glasba vznese čuvstveno. Glasba in vsaka druga umetnost, katera ne seza v čuvstvo, katera ga ne izzivlja, ne oživlja... ne vrši zadače umetnosti. Bodi torej plesovna glasba, zaradi odmerjene jej oblike tudi nižja vrsta umetniške glasbe, in naj morejo zaradi nje šablonske forme tako glasbo skladati tudi glasbeno manj izobraženi ljudje; vendar je po svojem miškanju poslušalca ravno toliko vredna, kolikor katera koli druga vrsta umetniške glasbe. Vzevši pa v poštev stopinjo, na kateri je današnja plesovna glasba, zahteva ta glasba ne samo posebnega daru, ampak tudi umetniške strokovne naobrazbe, ako hoče v vsakem pogledu zadostiti današnjemu stanju plesovne glasbe.

Kakor je bil ples vedno mogočen faktor v umetniški glasbi, tako ne more današnja umetna glasba niti obstajati brez tega faktorja. Ne samo da ni opere ali šaljive operete, v kateri bi ne bilo plesovne glasbe — ker če ni teh bergel — šepalo bi, da se Bog vsmili, — nego tudi večina koncertnih in salonskih komadov snuje se na plesovni glasbi. Sam Rossinijev „Stabat Mater“, kateri smo nedavno slišali v domu „Kola“, ni mogel biti brez plesovnih melodij, in Francozi, hoteč to namišljeno cerkveno glasbo ironizovati, upotrebljali so melodije v „Stabat Mater“ za razne Contredanse (četvorke).

„To je kaj drugega“, poreče morda kak modrijan, „ako se plesovna glasba pojavlja v izpredeni obliki sinfonije, ali v operi, ali v koncertnih in salonskih komadih, tu utegne biti lepa in vkusa, ali obsoditi jo je treba, ako se pojavi v obliki, po kateri se more plesati“. Taka izjava bila bi na dlako slična onej, ko bi rekel kdo: pesem je samo tedaj lepa, kedar je raztegnjena in jako dolga, kedar nima enakih kitic, in kedar jej oblika ni stalno odmerjena (sonet, stanca, terzina).

Znam, da pri nas malo velja to, kar tolmači in razjašnjuje kak domač glasbeni pisatelj, ter da je glasbenih ignorantov, kateri imenujejo tako razpravljanje golo fikcijo; zato hočem tukaj navesti besede priznanega glasbenega pedagoga Gustava Schillinga, v nadi, da to, kar on govori o plesovni glasbi, najde vernikov. Schilling piše v svojej „Allgemeine Volksmusiklehre“ (str. 223) tako:

„Glasbeni umetniki gledajo običajno jako gosposki in z vrha dol na prave ples; no jaz jim pravim, da je dober in pravi ples nekaj vrlo lepega. Plesanje ni nastalo po sebi slučajno, ampak kakor so ljudje začutili potrebo, pokazati notranjost svojo z besedami in glasovi, tako jih je sililo, da se potem pregibljuje tudi s telesom. V resnici, vsak pravi ples ni nič drugega nego izraz čustev s pomočjo kretanja, in more se reči, da se dajo jedva s čim drugim tako jasno, razumljivo in shvatljivo predočevati misli in čustvovanja, kakor s plesom. Se ve da, vsaka plesovna glasba ni zajedno tudi dobra glasba, ali kedar plesovni komad teče lahko in ugodno, kedar zvené v njem impozantne melodije in harmonije po živo markovanih ritmihi tako, da je naše telo i nehoté prisiljeno gibati se po njih valovih, in kedar se k vsemu temu pridruži karakterističen izraz, kateri tudi ne sluteč vzbuja k temu gibanju in valovanju določene misli, pomisli in čustvovanja. ni li to jeden najzgovornih in najprejemljiviših jezikov? — Zares, dobri plesovni komadi in dobre pesmi (popevke) spadajo med najlepše proizvode narodne glasbe: to so umetniške tvorbe v pravem pomenu besede, ker so pravi in neposredni izlivi čiste človeške duše v glasovih“.

Ko izkušen glasben pedagog tako govori o plesovni glasbi, vprašamo: zakaj mnogi klavirski učitelji ne poznajo in nočejo priznati vrednosti te glasbe in zakaj branijo svojim učencem igrati plesovne komade?

Temu ni jeden nego več vzrokov.

Prvi vzrok je, ker klavirski učitelji in drugi glasbeniki mislijo, da izgubé svoj umetniški ugled, ako zagovarjajo plesovno glasho ter ako gredo za onimi nemškimi umetniki, kateri hvalijo nenaravnost iz gole potrebe. V Nemčiji ni tega, kakor pri Slovanih, da zna malo ne vsak drug diletant skovati kak plesovni komad. To bi bil v Nemcih izreden dogodek. A mesto tega, je v Nemcih ogromno ljudij, kateri se učé glasbeni kompoziciji, in kateri skladajo mehaniški in brez vsake glasbene nadarjenosti kakoršne si bodi glasbene komade. Goethe, vedoč to, rogal se je svojim rojakom tako le:

„Wie mancher auf der Geige fiedelt, Meint er, er habe sich angesiedelt Auch in natürlicher Wissenschaft, Da übt er seine geringe Kraft Und glaubt, auf seiner Violin Ein anderer dritter Orpheus zu syn, Jeder streicht zu, versucht sein Glück, Es ist zuletzt eine Katzen-Musik“.

Da, v prejšnjih časih skladali so Nemci ples in koračnice celó s kockami. V tiskanem delcu: „Anleitung englische Contratanze mit zwei Würfeln zu componiren“ stoji na naslovnem listu ime autorja Amadea Mozarta;

katero ime je bržkone podtakneno. Drugi nemški navod, kako se more s kockami skladati kolikor ti drago koračnic, kupil sem jaz kot kuriozum pri nekem antikvarju. To tiskano delce nima naslova, in tako tudi ne vem, čegavo je, a tolmač je v celoti na prvi strani. Za prva dva dela marša ima 176 in za trio 96 kock. Na vsaki kocki je zapisan jeden takt, prirejen za glasovir. Potegneš li slepo jedno, drugo, tretjo... kocko ter jih urediš jedno za drugo, in prepíšeš li potem prvih 16 kock ali taktov, gotov ti je prvi del koračnice.

Slično znajo Nemci napotiti mladino, kako se more mehaniški priti do novih motivov ali novih melodij. Ko sem obiskoval peštanski konservatorij, prihajal je često (mnogokrat) k meni star imeniten glasbenik z imenom Dopler, Nemec iz Pruske, kateri mi je pripovedoval, kako so oni vsvarjali nove motive. „Vzeli smo več kist, pomočili ga v črnilo in poštrkali prazen notni papir. Veče madeže smo vzeli za dolge a manje za kratke note, postavili pod vsako notno vrsto ključ po volji in in označenju predmeta. Delajoč tako, dobili smo na jedni strani mnogo novih motivov, mnogokrat pa malo ne gotove melodije“.

Razume se samo po sebi, da taki glasbeni fabrikanti morajo grditi plesovno glasbo, izvirajočo iz prave glasbene nadarjenosti, ker kako bi drugače prodajali *nenemškim* narodnostim, sosebno pa Slovanom svoje proizvode. Ko bi znali klavirski učitelji Hrvatje, da s tem, da trobijo v nemški rog, postajajo slepo orožje in pomagači nesreči, da gre sila našega denarja brez potrebe na Nemško; tedaj bi morda tega ne delali. V Italiji in na Francoskem se nikdar ne grdi plesovna glasba, in ni učitelja, kateri ne bi dobre in duhovite, domače plesovne glasbe preporečil svojim učencem.

Drugi vzrok je, da taki glasbeniki sami ne umejo dober plesovni komad zložiti, še manje pa dobro igrati. Glasbeni komad, namenjen plesu, izvrševati lepo in korektno posebno na klavirju, kjer je treba da *jeden* igra ono, kar igra v orkestru več njih, zahteva često več spretnosti, nego drugi klavirski komadi, v katerih nima leva roka takega posla, kakor v plesovnem komadu, kjer levica nima oduška. Tak učitelj-umetnik boji se neprimlike, ko bi imel na prošnje učenca ali njegovih roditeljev igrati na klavir pravi plesovni komad, ter se ograjuje ali zavaruje uže naprej, da plesovne glasbe ne igra, ker je ta samo za krčme (ipsissima verba magistri N. N.), in tako tudi izpod njegovega dostojanstva.

V drugih strokah umetnosti ali znanosti ni tako. Tu ne pravi umetniški pesnik, da je izpod njegovega dostojanstva citati pred kom narodno pesem, plod prirodnega pesniškega daru, niti ne pravi učenjak, da mu njegova učenost brani citati narodno pripovedko ali sklicevati se na kak narodni pregovor. No se ve da ti tudi znajo take prirodne proizvode lepo predavati, a oni ne.

Tretji vzrok je, da ti takó zvaní umetniki ne poznajo *zadache* umetnosti; oni mislijo, da je *zadacha* umetnosti samo to, da izzovejo z glasbenim bahanjem občudovanje, ne pa da ima glasba človeško dušo povzdigniti v idealni svet, kjer vodi prirodo k sovrsenejšemu stanju.

Nedavno pela je na mojem domu vrlo naša operna pevka gospodičina I. I. Pela je s početka nekoliko naših narodnih pesmij, potem manje umetniške popevke, podobne narodnim, a naposled dve bravurni ariji. Majhen osemletni doček iz moje rodbine stal je pri klavirju

kakor prikovan ter je zelo pozorno poslušal, in videlo se mu je na licu, da je, rekel bi, ganen. Ostali poslušalci, opazivši to, opozorili so me na to, ker, spremljevalje pevko na klavirju, nisem opazil dečka. Kasneje, ko je začela gospodičina Josipa peti večo koloraturno arijo, zažene se mali Karlek v tak smeh, da se mu je zdelo spodobno pobegniti v drugo sobo.

Kaj hočem reči s tem? To, da ima glasbena priroda veliko moč na mladino in na vse one, ki se niso po krivi odgoji oddaljili od narave.

Četrty, in to glavni vzrok je, da mnogi učitelji, odgojeni v sferi glasbenega volapūka, ne bi radi, da pride učenec do kakega narodnega čuvstva in narodnega vkusa; vsak ples pa kaže čud in značaj kakega naroda, kajti ta ples je tega, drugi pa drugega naroda. Glasba mora biti, po nazorih nemške šole, breznarodna t. j. internacionalna. Velika nesreča za glasbene volapūkaše, ako bi vsak narod hotel govoriti samo materni glasbeni jezik! Tedaj bi odzvonilo njih gospodstvu. Da ne pride do tega, je pa prokleta dolžnost vsakega vo-

lapūkaša, da v kali uduši ljubezen za narodno glasbo, da zanika možnost čisto narodne glasbe, da jo grdi, da se jej roga, in naposled, da jo na temelju svojega umetniškega dostojanstva in učiteljske moči tudi zabranjuje.

No jaz pravim hrvatskim glasbenikom: Gojite vi samo prave hrvatske popevke in prave hrvatske plese, usovršujte narodno našo glasbo tako, da njeno naivnost doterate do umetniške duhovitosti, in videli bode, ali ne moremo priti do največje umetniške višine, a vendar ostati po izrazu in značaju svoji! Ali za to je treba se ve da ne samo nauke, ampak tudi narodnega ponosa in narodne samozvesti.

S tem nisem rekel, da ima mladina glasbovati ali igrati od plesovne glasbe samo hrvatske plese, ker, kakor je naobraženemu Hrvatju treba, da pozna tudi druge jezike, tako je treba, da pozna tudi plese drugih narodov, a kakor je treba, da hrvatski jezik vlada v našem domu, tako mora imeti plesovna glasba prednost, in to tem bolj, ker spada v prvi vrsti v hišno ali domačo glasbo.

Iz Krčevinskih potočnic.

ELEGIJA.

Oj, pridi ura, dolgo zaželena.
Fr. Cimperman.

Človek po krivem zaprt, trpeč nezasluženo kazen,
V ječi pretaka solzé, z lakotoj v njej se boreč.
Revež zaman koprne po luči predrage svobode,
Nje je krivice ostrost vzela na mnogo mu let.
Vzdihljaje jadnik v nebó, ah, često pošilja globoke,
Toda teh vzdihljajev broj nima posluha nikjer.
Samcat je sam zapuščen, ne vidi kraj sebe človeka,
Ki bi mu v bolno srcé vlival tolažbe sladkóst,
Ki bi ga pomilujoč bódril v strašanski nesreči,
Njemu razžarjal srcé, v sreću mu vzbujal pogum.

Ni li res, dragi mi rod, ta jetnik je tvoja podoba?
Mnogo let ti že trpiš, v sužnjost nesrečno vkovan.
Žalostno tožen tvoj stan želi Jeremijo proroka,
Da bi o sužnjosti pel, ktera te dolgo tišči.
Vreden bi bil jadni trpin ti prežalostnih pesmij;
Britke, prebritke solzé toči nad nami nebó.
Milo nebó porinoti daj preljubi svobodi,
Ki nam z nebeškoj močjo v srcih zavname plamén,
Sveti plamén za rod in za dom, ki svet bo prišinjál,
Skoro nam pridi ta čas; dolgo ga čakamo že.

Božidar Flegerič.

K leposlovni kritiki.

Izza mladih let. Pesmi Frana Gestrina. Celje, 1893. Založil dr. Josip Furlan. Tiskal Dragotin Hribar. Str. 116. Cena brošurovanemu izvodu 80 kr., elegantno vezanemu pa 1 gld. 30 kr. Dobiva se pri knjigarju g. A. Zagorjanu v Ljubljani. Še mladi rodoljub slovenski, ki je poznan tudi drugače kot beletrist v prozi, je zbral v lepi knjižici svoje pesmi, katere, kakor pripominja „Lj. Zvon“, so „vse razun 2, 3 eminentno liriskega značaja in z majhnimi izjemami posvečene ljubezni“. Poprečno so bolj otožne, nego izraz veselja, opevajo bolj spomine redkih, rekli bi, ne toliko veseljih dnij, kolikor nedolžno uživanjih, srečnih, v nagloma minivših trenutkov, pretrganih vsled usode pesnikove, da se mu je bilo ločiti in oditi v tujino. V tujini ga muči otožnost, katera je kriva, da gleda nekako pesimistiški v minljivost, kakor prirode, takó tudi življenja. Med rojstvom in smrtjo stvarjenja, torej tudi človeškega življenja malone da ne vidi časovnega prostora ali dobe za razvoj in kakoršno si bodi uživanje življenja. Zato celó neposredno opominja k naglemu užitku, ravno ker se boji brzega završenja življenja dnij. Svetovni nazor o življenju izraža

jedrnato s stavkom: „V nebeškem slavošpevu slab akord, To je v vesoljnem stvarstvu žizen naša...“, kar se popolnoma vjema z drugače razvitim pesimizmom pesnikovim. V krasni pesmi „Ecce dolor!“, izredno krepko in v soglasju z zgodovino izraža pesnik prošlost Slovanov, a tu sam sebe opominja k nadi in prorokuje o narodu: „... Razdrobil bode sužne spona, prost bo spet naš tožni Korotan!“ No, dobe, kedaj se to zgodi, ne ve povedati; v jako označujoči pesmici „Kdo vé“, katera dopolnjuje pesem „Ecce dolor!“, „ded“ mladini ne more odgovoriti, kedaj da bode bolje, kakor s tem, da „Povesi na prsi si glavo in tiho dé: „Kdo vé?“ Pesem „Vihing“ v kratkih potezah opiše usodo sv. blagovestnika Metoda in se završuje s pomembnimi, tudi za sedanjost veljavnimi vrsticami: „Pepel je že Vihing, umolknil Metod. Izginil s svetá, žal, ni Vihingov rod! Klevet pa njegovih ne čuje nikdó, Ne čuje jih narod, ne čuje nebo!“

S posebe navedinimi proizvodi je pesnik dokazal, da dobro pozna in čuti usodo slovanskih narodov, zlasti tudi slovenskega, in sosebno s tem se nam je prikupil.

V obče so tu priobčene liriške pesmi izraz nepokvarjenega, naravnega čustvovanja, brez posebnih strastij; kakor pesnika, nas bolj tarejo, nego da bi netile ogenj v srcu; spodbujajo bolj k resignaciji, nego k aktivnosti. Nam najmanj ugaja to, da pesnik prezira dobo razvijanja individualitet; ta doba je za vsako živo stvar, torej tudi za človeka, po določenih naravnih zakonih poprečno dolga dovolj, da ni treba umetno hlepeti po naglem uživanju; tako naglo uživanje je ravno takó nenaravno ali škodljivo, kakor vsako naglo uživanje jedij. Človeku so določene po naravi 4 dobe, in vsaka ima svojo vrsto sebi zadostnih uživanj; to, da ne pride vsakdo do vseh teh uživanj, ni pravilo, ampak izjema.

Ugaja nam pri našem pesniku pa to, da opušča različne bogove staroklasiške in drugovrstne pri svojih

tvorbah, in da v obče ne kliče na pomoč nadčloveških bitij. S preprostim govorom in današnjimi pomočki doseže vse, česar mu je treba. Tu je velik napredek, naj se drugače sodijo pesmi v celoti, kakor si bode.

„Lj. Zvon“ se nadeja, „da nam g. Gestrin ustvari še marsikaj lepega na polji slovenskega pesništva...“ Ker vemo, da je zgodovinar, in ker smo videli, da jo je vrlo dobro pogodil v zgorej navedenih pesmih o prošlosti slovanski, priporočali bi mu celó, da si izbere pri nadaljnjem pesnikovanju sešeno slične predmete iz slovanske zgodovine. Tu more objektivati ne le čustva, ampak tudi krepke afekte za aktivno delo, kakoršni so za čvrsto delovanje slovanski mladini sedaj in dalje nad vse potrebni.

F. P.

Duša moja.

Očalasti prijatelj moj
Ni v šoli trl klopi zastoj.

Naučil vso vam je modrost,
Življenja vsako tam zvitost.

Kakó po strani gleda mi,
Kakó si brkice vrti!

Kakó podbradek si gladi;
Kakó srce se mu širi:

Če bližnjemu kaj zasoli,
Življenje vse mu ogreni.

Prijatelju se kaj laska,
Potem pa koj ga rad izda:

Če mu tako korist veli,
Se ognja, pekla ne boji.

Kakó pobožno se drži,
Če to se mu umestno zdi.

A vraga kliče na pomoč,
Da vrgel bližnjega bi proč.

Kakó sladko zasmee se,
Če bližnji v zanjko vjel se je!

Kakó skoči radosten,
Če plen se zdi mu zadosten.

Celó v sanjah se veseli,
Srce se radosti topi,

Če srečen on je bogatin,
Prijatelj beden pa trpin.

* * *

Ti moje si veseljice,
O, duša moja, ljubim te!

—st—

L I S T E K.

Iz Rusije, začetkom maja.

И скучно и грустно Lermontov nadaljuje: И некому руку подать ВЪ минуту душевной невзгоды. — Jaz pa roko imam komu podati; kajti gre uže 7. teden, kar vsi otročiči leže okolo mene, leže v rudeči vročici. Ker se ta bolezen smatra tukaj neizbežno, bi mi na duši bilo še vsaj znosno, ko bi splošni potožaj, ko bi vnanja okolica bila bolj mična, nego pa mi jo kaže gola resnica: salus rei publicae — lex suprema.

Danes je po našem 3. maj, po vašem pa uže 15. Pa kaj vidim na ulici? Vi si i misliti ne morete! Bogatim se dobro godi, ponosno stopajo v bogatih, toplih kožuhih; ubogi ljud pa se nekako skrčen šeta, piha severna sapa, lica so sinje-bledna in upadla — je menda i hladno i gladno . . .

Rastiteljna (rastlinska) priroda je tudi žalostna, ker je gola, dà, zavsem gola! Pod mojim oknom je prekrasen vrt, ni pa jednega lista še ni na drevjih, ni tudi ni jedne cvetlice, vse je še sivo, prsteno, nekako pozabljeno, pozabljeno Bogom . . .

Take pozne spomladi starci iz starcev ne pomnijo. Gromadni snegovi so se tajali in tajali, da je bilo i radostno i togotno gledati na potoke solz. Na silo se je tako k 1. maju vsaj polovina Rusije omila, se je pripravila, da bi jo ogaril (ogrel) topli solnčni luč (žarek). Ali ta topli solnčni žarek se z nami le norčuje, pokazal se je nekoliko dnij, da bi se potem pa le skril za hladne, snegopodobne oblake, katere visoko pod nebosvodom naganjajo in zopet razganjajo burni vetrovi. Preteklo je celih šest mesecev, v teku kojih pri nas razun snežne nevihte in ljutega mraza ni

nič videl nikdor, nič ni slišal, nič ni čutil . . . Vse je hrepenelo tople spomladi, katera bi pa le oživila ledeno-mrtveno carstvo. Ali ta spomlad, ta živiteljna spomlad — oj, kakó po času, kakó iz daleka ona koraka k nam, točno (kakor) žizneradostna „Vesna“ vrle slovenske mladine, izhajajoča v društveni tiskarni g. Dragotina Hribarja, neumorno bičujoči Celjske nemčurje.

Ravno je solnce pa le pogledalo izza debelih oblakov, pa greje kaj slabo, mu vse delo kvari borej (burja). hladni, deroči borej — jaz pa sem velel hišni zanetiti peč . . .

Kaj bo, kaj bo? Se ve da bo, kar bode božja volja, katera obrača vse po svojem, dasi nam ne vselej povšečno Mene zebe. Reaumur i na solncu kaže samo 5 stopinj toplote, i to v osredju Rusije, i to 3. maja! Volja božja torej toplote ne mara, meni pa to mrzi, da mi kar zobje škripajo, da i ne samo meni, ampak vsem tem, koji so jednakega z mano mrava, gorečega i trmoglavega mrava, kateremu je sploh redko kaj povoljno, a 3. maja taka mrzlina!!! V taki stiski jaz pač ne vem drugega, kakor hitro i fletno mrmrati i godrnjati . . .

„Wer ist der Fromme?“ — vpraša Strauss; sam tudi odgovarja: „der von Menschen wohl, doch nichts von Christen oder Heiden weiss“. Tudi meni je žal, če bo letos pa le slaba letina, žal mi je Rusije, ne samo pravoslavne Rusije, ampak one Rusije, katera večinoj vendar le sestaje iz ljudij, dasi je nalezlo v njo mnogo ino-plemennega mrčesa . . . Ta mrčes se šopiri i debelo redi, domači ljud pa trpi, povoljno trpi; kajti postavil si je za pravilo, da je trpljenje njegov najgorši udel . . .

Prav za prav srečna dežela, katero naseljuje takó trpljivi narod; ali jaz sem trmast, zato je se pa tudi celo z Bogom kregam ter mu pravim: „Pošlji sveti matuški Rusiji toplih solčnih dni, pošlji jej svoj blagoslov, katerega uže takó davno nisi naklonil jej s svojo obilnostjo“.

„Aber die Wege der göttlichen Vorsehung sind unergründlich.“ Tako je navadno začenjal svojo besedo moj nekdanji, prekrasni učitelj rimsko-katoliške, pa ne latinizatorske dogmatike, če mu je bilo raztolmačiti kako tako reč, kakoršna ne gre v vsako glavo, posebno pa tako trmasto, kakoršna je moja. Mnogo svetlih spominov mi je ostalo o tem prezalem učitelju. Ob njegovo slovensko ime i priimek razbivali so se v puh i prah nemškutarski napor gimnazijskih ravnateljv in celo škofv; kot zaključeno železo je stajal i stoji ta divni slovenski značaj. (Ivan Krusič, profesor na Celjski gimnaziji? Op. ur.) Torej se ne boste čudili, da ga doslej v marsičem posnemam, a svoje prepire z Bogom vselej sklepam z navedenimi besedami svojega preljubega veroučitelja.

Res je, da je samo Bogu znano, zakaj poslednje čase tako kruto postopa z Rusijo, zakaj nam tudi letos tako dolgo ne daje živiteljne toplote. Morebiti, da ravno na ta način izbežimo dobro znane nam uže iz prošlega leta smrtonosne kolere, katera se neki letošnje leto pa le more, a vračebno-sanitarni strokovnjaki pravijo, da se mora vrniti, prav za prav pa le probuditi; kedaj, spomladi, po leti ali jeseni, tega nikdor odločno ne tvrdi. Toraj nam ponujajo na blizo tako dilemo: Mrzla pa suha spomlad brez kolere, ali topla i vlažna spomlad s kolero!

Jaz pa se tudi tukaj svoje trme ne morem iznebiti: Dajte

mi poprej vsaj pojesti, potem bom raje i lehče umiral; živeti pa brez kruha ni možno, a umirati lačnemu gotovo tudi ne pomeni slušati angeljske pesnice . . .

Porečete mi s V. Kuročkinim: „Всѣхъ запинки, гдѣ придется, Всюду поперѣ дичь“. Jaz pa vam pravim, da to ni dič (neumnost), ni šala, ni abota, pač pa bode dolge besede kratki smisel naslednji: Zajemam svoje slutnje, svojo bojazen, ne iz „Прав. Вѣстн.“, kateri še do sedaj, vsaj kolikor je meni znano, ni spregovoril veljavno ni tako, ni inako (drugače); v zasebnih listih pa ni redkost nataktniti se na jako malo prijetna poročila o bodočem urožaju. Tako poročilo bilo je nedavno v „N. Vr.“, posneto iz Kijevskih listin. Dve iz najbolj hleborodnih gubernij — Kijevska i Podoljska — ste posle snega ostali zavsem goli. Ozimina je torej propadla, a jarino sejati je i prepozno i presuho . . . Srednja Rusija je še jedva (komaj) pogledala izpod snega, a severne okrajine se doslej celó snega niso znebile . . .

Čas drvi svojim poredkom, bliža se leto, ko srečni ljudje uže pomišljujejo o žetvi; mi, goremičniki, pa še sejati ne moremo, tam izza suše, tu izza mraza, a marsikje celo izza snega. Če nimajo kmetje semen, jih jim dá vlada; če nimajo konjičev, jih jim kupi vlada; če nimajo pluga, ni brane, ni rezavnice, vse to jim priskrbi vlada; ako pa ni dežja, ni solnea, ni toplote sploh, jim vlada k roku poslati ne more . . . Položaj zares nezaviden, kakor sami vidite, i v podobnih slučajih ruski ljudje sklepajo roke ihladnokrvno govore: „Куда ни кинь — Вездѣ клинъ“. — Kaj ne, da je nekoliko čudna ta ruska resignacija . . .

Božidar Tvorcov.

ISKRA.

Pomladno cvetje zame je odcvelo
Mladostnih let, let burnih in žarečih,
Nad, hrepenenj in domišljij krdelo
Se pozgubilo v gajih je duhtečih.

Ne mami več oko čarobno, smelo
Me deve, ne nje rože lic cvetočih,
S tihoto hladno je srce zdelo
Spomine vse nekdanjih dni zvenečih.

Je-li zares me blede smrt objela?

Ne, to ni smrt, mi glas nekov šepče,
Življenja iskra še žedi v pepelu,

Ko zarahlja, še bo ljubav gorela,
Še kri zavrè mi v žilovitem telu —
Ko čvrsto ž njoj slovanski duh se steče.

Jadranski.

Ruske drobtinice.

Съ міру по нитѣхъ, голому рубѣхъ.

— Poročajo, da so ozimine v evropski Rusiji in v privislinskem kraju dobre, sosebne dobre pa so na severnem delu Kavkaza, na vsem prostranstvu donekega porečja in pritokih Dona, a v gubernijah Ekaterinoslavski, Kijevski, Podoljski in Hersonski stojé ozimine pod srednjo mero.

— Snuje se društvo poljedelcev, kateremu je glavna svrha, da ustanovi neposredno občenje med proizvitelji in trošilci. Tako bi se odstranila zavisnost poljedelcev od prekupecev. Društvo bode imelo svoja skladišča, prodajalnice itd. Delnice so po 100 rubljev. Delničarji pa smejo biti le ruski podaniki ne semitskega roda. Društvo kani najprej prodajati dobre poljedelske proizvode v inozemstvo. Financijalno ministerstvo je rado dopustilo ustanovitev tega društva.

— Znano je, da se množi število nemških naseljencev v Rusiji, in da je vlada ukrenila uže marsikaj, da bi omejila to množitev. Postavila je, na pr. uslovje, da morajo Nemci postati ruski podaniki, in Nemci res sprejemajo rusko državljanstvo. Kot ruski državljani morajo tudi služiti kot ruski vojaki. Ravno to pa jim

najmanj diši, in zato se umikajo temu službovanju na vse možne načine.

— „Общество разпространенія полезныхъ книгъ“ izdaje knjige za ljud i otroke ter je 1892. leta izdalo 31. knjigo v 130.100 iztistih.

— „Общество разпространенія Св. Писанія въ Россіи“ postoji uže 30 let in je razširilo ta čas 1.200.000 knjig; većinoma so te knjige razširili posebni raznašalci. Od 1. januarja 1892. leta dobiva društvo državno podporo ter je moglo tako število svojih „knjigonoš“ pomnožiti. Dohodkov imelo je lani 35.194 r., stroškov pa 35.271 r. Največ so dali tu car in carska rodbina. Lani so razširili 56.555 knjig sv. pisma. (Iz njih so podarili 6500).

— Мережковский: О причинахъ упадка и о новыхъ теченіяхъ современной русской литературы. С.-Петербургъ. 1893. Od 60. let naprej razvijal se je v Rusiji s posebno silo liberalni, radikalni in socijalistični doktrinarizem. Njegova sila pa pojemlje uže dolgo, posebno pa po katastrofi 1. (13.) marca 1881. Sedaj se začenjajo

smehljati otroci nad doktrinarizmom svojih očetov, ki so med drugim učili tudi to, da je materialno vspevanje najglavnejše uslovje človeški sreči. Sicer tudi tedaj, ko so slavili najbolj materialno vspevanje, niso bili usahnili čisti viri ljubezni za pesništvo, umetnost, in tudi tedaj so iskali bolj globoki ljudje smisel življenja, *vero*, bili so sicer nekako osamljeni, ali luč njihove vere, njihovih nad svetila je v materialistični temi in pridobivala srca bolj in vedno boljše. Bilo je to gorčično zrno, v dobri zemlji: klilo, raslo in razraslo se je po časi v drevo, na katerem se pokazuje duhteče

cvetje pesniške, umetniške in verske navdušenosti. To cvetje pojavlja se še-le sem ter tje, vse to drevo se še ni razvelo. Ljudje si manje oči, a ne vidijo še jasno. Tudi Merežkovskij je jeden iz takih: on priznaje, da je ljudem potrebna vera, navdušenje in sveta želja ljubiti in trpeti za ideal. „Bez vere v božansko načelo sveta ni na svetu lepote, pravičnosti, ni poezije, ni svobode“. To so lepe besede, ali pisatelju očitajo, da jih ni dobro razumel sam. Dober znak pa je, da jih je v obče izrekel, saj kažejo, da začenja gledati tudi on. C.



OGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele:

Tržaške volitve se bližajo koncu. V IV. razredu je v volilni listi 1450 volilcev; od teh je glasovalo skupno 1217. Liberalni ali radikalni (progresistiški) kandidati dobili so od 820—916 glasov; konservativni ali vladini kandidati pa 129—286 glasov. Slovenci so bili postavili v tem razredu prvokrat svoje kandidate, ki so dobili od 59—73 glasov. Slovencem so odtegnili agitatorji za konservativno stranko več nego 100 glasov. Zadnje jutro so razdelili od konservativne strani slovenski tiskane liste, o katerih so menili slovenski volilci, da so prišli od slovenskega političnega društva. Tudi to je motilo slovenske volilce. — V III. volilnem razredu je bilo 2416 volilcev. Od teh je okolo 850 uradnikov in 300 Lloydovih kapetanov, kateri so imeli glasovati za konservativne kandidate. Glasovalo je 2117 volilcev; izbrani so konserv. kandidati s 1032 do 1196 glasovi; liberalci so dobili 910 do 1002 glasov. Slovenskih volilcev je bilo v tem razredu okolo 50, ker so se mnogi vzdržali od volitve in so le zavisnej glasovali, ti pa za konservativce. Politično društvo „Edinost“ je namreč postavilo v mestu kandidate samo v IV. razredu. — V II. razredu so izbrani vsi radikalni kandidati z 230—250 glasovi nasproti 100—105 glasom konservativcev. Tako imajo progresisti vse kandidate IV in II razreda, ki sta najvažnejša; široko maso namreč predstavlja najbolj IV. razred, največje število bogatega meščanstva pa II razred. V I razredu je bilo oddanih 356 glasov. Na progresiste je prišlo 167, na konservativce pa 149 kompaktnih glasov, 38 glasovnic je bilo mešanih in 3 bele. Večina glasov znaša od 179 do 200; izvoljenih je 10 radikalcev in 2 konservativca (namreč Burgstaller, ki je prodril s 179, torej jednim samim glasom večine in Žid Rafael Luzzato s 183 glasovi).

Takó imajo progresisti, tudi če ne pri'ové v okolici nikogar, sedaj samo iz mesta 34 svojih zastopnikov ali pri skupnosti 54 poslancev, oziroma mestnih svetovalcev, 7 glasov večine. To je velik poraz za konservativno stranko; ta se ni nikdar zaresno pripravljala, ni si osnovala niti jednega svojega glasila, oživela je tudi sedaj le ob volitvah, ni imela in nima tal pod seboj, ker si ni vzgajala občinstva Tržaškega, kakor je bilo potreba, in sedanje volitve se hudo maščujejo nad njo. Konservativna stranka se s svojo skrajno mlačnostjo

pa ni zagrešila le proti sebi, ampak tudi proti državnim in dinastičkim interesom. Ona je vendar imela najlepšo priliko opazovati, kako je prav za prav v Trstu, kako deluje in na zgoraj in zdalej v naseljenju vpliva in prevladuje radikalna stranka. Da bi bilo konservativni stranki zares do tega, da bi se okrepila, ne bila bi začela še le sedaj vstajati in tu pa tam vesti se takó, kakor da bi bila izgubila glavo. Ali jo pouči konec sedanjih volitev o boljšem, je umestno vprašanje, na katero ne moremo odgovoriti takoj pritrdjavno, potem ko je več skušenj o nasprotnem. Konservativna stranka oživi namreč v Trstu vselej le ob volitvah, dragače spi mirno spanje; delo prepušča progresistom. Konservativna stranka ni gledala na to, da bi maso naseljenja pridobila za se, in kedar je šlo za najmanjša prava in potrebe slovanskega življa, teptala je ta prava in prezirala je iste potrebe v isti meri, kakor radikalna stranka. In tudi ob sedanjih volitvah je na svojih programih slovanski živelj v Trstu ošabno prezrla, v tem ko je vendar za IV. volilni razred nekako pogajala se s Slovenci, da bi se jej udali brezuslovno, in ves čas nekaj lovila glasove pri Slovanih, sosebno Slovencih, nekaj pa beračila okolo njih.

Ves čas sedanjih volitev je dnevnik „Mattino“, kateri jedini je nekako v obližju teh, ki pišejo za konservativno stranko, pisal o Slovencih, kakor ne more hujše pisati noben izključno progresistom služeči list in listič. Ta „Mattino“ se je bahal, da on in po njem zaščitščana stranka sta vedno varovala interese italijanske narodnosti v Trstu, da ne privoščiita Slovencem nikake šole ali kaj drugega v Trstu, in je isti dnevnik celó s ponosom pobijal progresisti, krivo opisujoč jih, kakor da bi se bili pogajali s Slovenci in jim obečali slovensko šolo v Trstu, in je progresistom strašno zameril, da so v okolico razposlali volilne oklice v slovenskem jeziku. V iste trenutke, ko je takó pisaril ta list proti Slovencem, so agitatorji konservativne stranke prosjčali glasove okolo Slovencev. Celó „Mattino“ je priznal, da italijanski narodnosti tudi od strani vlade se ni godila nikaka krivica; dà, ravno ta list se je sedaj izrazil, da Slovenci Tržaški so se ljutili (so postali „foribondi“) zaradi tega, da se preveč pospešuje ital. živelj na škodo Slovanov. To je „Mattino“ izjavil, ker mu je bilo zagovarjati dež. vlado nasproti progresistom. Poslednji so tudi v ital. novine zunaj

Avstrije krivo poročali, kakor da bi vlada pritiskala na ital. narodnost, in tu je moral celó Dunajski „Fremdenblatt“, glasilo našega zunanjega ministerstva v posebnem uvodnem članku priti na pomoč, in zavriniti zunanje ital. liste. Kalno-kyjevo glasilo je konstatovalo, da ital. narodnosti se v Trstu ni nikdar delala od strani vlade nikaka krivica, in je ponovil „Mattinovo“ misel, da Slovenci Tržaški so še celó hudó nejevoljni zaradi protekcije ital. narodnosti, in da so zaradi tega ob teh volitvah postavili v IV. volilnem razredu svoje kandidate proti obema ital. strankama.

Progresistiška stranka je nezmerna v svoji pohlepnosti, in „Triester Ztg.“, nekaj organ centralne in deželne vlade, je uže po volitvi v IV. razredu zažugala radikalni stranki, češ, da je postavila take kandidate in zmagala z njimi, da s tem koplje grob ital. narodnosti v Trstu. Da je radikalna stranka pri postavljenju svojih, tu mišljenih kandidatov v resnici izgubila uže vsako čustvo politiške dostojnosti, to je tudi resnično; ali pa se začne žuganje oficijoznega nemškega glasila uresničevati, je drugo vprašanje. Da bi jo krenili na drugo pot ti, ki imajo oblast tudi nad Trstom, to je izvestno skrajna potreba; ali jih odločijo k temu vedenju volitve same po sebi, ni možno soditi. Vsekakor so pa te volitve razkrile toliko tudi tem, ki so oddaljeni, da ne bodo sodili o njih le na Tržaškem, ampak tudi drugod. Ako je resnica, kar je pisala „Triester Ztg.“ še včeraj z Dunaja, da namreč opazujejo ondisto dogodke ob Tržaških volitvah, potem bi bilo soditi, da se bodo tudi ravnali po teh dogodkih; žal, da ti dogodki vzbujajo vsa druga čustva, nego pa to, kar izvaja člankar iz izida volitev v III. razredu. Ta razred je pripadel sicer konservativni stranki; ali ta zmaga ne govori ugodno za Tržaški konservatizem, in po takem se mora opazovanje Dunajskih krogov razširiti še na druge volilne razrede in v obče na druge strani. Na Tržaškem ni gledati na formalni izid volitev, ampak na mišljenje, gibanje in delovanje naseljenja v vsakdanjem in specijalno socijalnem in društvenem življenju. Iz tega opazovanja je presojati stvari in snovati tudi ukrepe, ki naj bi dovajali k preobratu na bolje.

Slovincem, ki tudi vse ne le opazujejo, ampak tudi naznanjajo, niso dovolj verovali; dejstva govoré takó, kakor opisujejo stvari Slovenci. Morda bi bilo bolje, da bi iste stvari opisovali Kitajci; ti bi najbrže več vere imeli. Pri takem razpoloženju raznih krogov nasproti Slovincem ni drugega pričakovati, kakor da še druga dejstva poučujejo te, kateri nimajo zaupanja v besedo slovanskega življa. Slovenci in Slovani Tržaški ne želé več, kakor da bi interesovani krogi položnje na Tržaškem opazovali sami objektivno, na vse strani in zadostno, in potem delali ukrepe za izpremembo. Dogodkov je bilo sicer uže dovolj, ali vidi se, da ti niso zadoščevali doslej, torej opazovanje na licu mesta! Drugače ostanejo stvari pri starem, in to bi bilo vendar uže preveč pogubno.

V okolici postavljajo progresisti povsod svoje kandidate in celó take, kateri so izvoljeni uže v mestu. Jednako motijo okoličane po nekaterih volilnih okrajih tudi konserva-

tivci. Progresisti so celó slovenske plakate razposlali med okoličane ter s tem sami priznali, da je okolica še slovenska. S tem so se postavili v največe nasprotje s svojimi načeli in postopanjem nasproti Slovincem. Od vlade podpirani „Mattino“ očita to kot velik greh radikalcem ter je te dni naglašal vsak dan v drugi obliki, da konservativci ne privoščijo Slovincem v mestu niti jedne šole, a progresisti da bi bili pripravljeni na to. Konservativci so sedaj najbolje zasvedočili, da hočejo nasproti Slovincem ostati še trdovratni, nego progresisti. Vendar je še med okoličani takih ljudij, ki kljub preziranju so delovali za konservativce in rušili celó disciplino, narekovanu po političnem društvu „Edinost“. No stvari se bodo še presojevale.

Prvo korono družbi sv. Cirila in Metoda daruje sedaj, ko je začel teči novi denar, mnogokak rodoljub. Tu in tam se oglašajo, ter po razmerah daruje pojedinec tudi po več koron. Tudi po družbah se spominjajo družbe sv. Cirila in Metoda in vrlo nabirajo darove.

Dijaki Graški, namreč iz društev „Triglav“, „Ilirija“ in „Hrvatska“ so napravili tudi letos, 3. t. m. izlet na južno Štajersko, in so došli najprej v Celje, kjer so jih rodoljubi slovenski sprejeli prijazno. Na večerni zabavi so dijaški (slov. in hrv.) tamburaši svirali, in se je vrstilo mnogo raznih napitnic. Vršilo se je vse v najlepšem redu, in redarstvo ni imelo opravka.

Ljubljanski „Sokol“ je hotel napraviti prvokrat izlet na Koroško; a okr. glavarstvo Beljaško je izlet prepovedalo, češ, da društvo po pravilih ne more kot tako zahajati v druge dežele. No, koroški Slovenci so vedeli uže naprej, da se zgodi kaj takega, kar ugaja koroškim Nemcem, ki so nestrpni do skrajnosti. Narod slovenski na Koroškem se s takim postopanjem pa še le bolj obuja in utrjuje. V Šmihelu na Koroškem so ravno vsled te prepovedi 5. t. m. osnovali *prvo koroško slovensko društvo* „Gorotan“.

„Matica Slovenska“ je imela 7. t. m. svoj 28. občni zbor. V odbor so izvoljeni: gg. Grasselli, dr. Lesar, Navratil Ivan, prof. Rutar, And. Praprotnik, Stegnar, Ant. Zupančič, Luka Svetec, Vavru, Al. Tavčar, š. nadz. Šuman.

Hranilnico v Kranju so zasnovali; predsednik jej bode notar Globočnik. Ta hranilnica je za Gorenjsko jako primerna in potrebna.

„Rinnovamento“, ki izhaja v Gorici na italijanskem jeziku, a piše v slovanskem smislu, se sedaj, kakor „Il Diritto Croato“, večkrat zapleni. Proti uredniku je sedaj tudi preiskava zaradi članka, bavečega se z razmerami na avstrijskem Primorskem, priobčenega v pruski „Kreuz-Ztg.“ „Rinnovamento“ jako krepko postopa tudi proti Židovstvu, priobčuje v izbornih ital. prevodih tudi priznane boljše pesmi iz raznih slovanskih jezikov, sosebno hrvatskega. Po vsem svojem vedenju je list priporočila vreden. Stoji na leto 5 gld., za četrt leta 1.25 gld.

b) ostali slovanski svet.

Delegacije. Takoj prvi dan, 25. maja, se je predložil delegacijama skupni proračun za l. 1894. Skupno se zahteva

147,925.992 gld. nasproti dovoljenju 143.821.88 gld. za leto 1893. Za redne potrebe spada 130.738.027 gld., za 5,378.905 gld. več nego l. 1893. Redni ordinarij znaša 17,187.965 gld. Ker se všteta 2,677.492 gld. *lastnih* dohodkov, znaša skupna potreba na čistem 145.248,000 gld. ali 4,104.106 gld. več od tekočega leta. Avstrijska kvota znaša pri tem 69,202,524 gld. (+ 1.383.886), ogerska pa 29,658.226 gld. (+ 593.094 gld.) K temu pripada še kredit za bosniške okupacije s 3,660.000 gld. Zunanje ministerstvo potrebuje za vodstvo 580.900 gld., za dispozičnijski fond in polit. informacije 600.000 gld., za diplomatske stroške 1,467.700 gld., za konzulate 1,088.700, skupno 3,737.300 gld. Vojno ministerstvo za vojsko 129,459.268, za mornarico 12,577.680, skupno 142,036.948. Skupno finančno ministerstvo vsega 178.900 gld. Penzije skupno 2,025.100 gld. Skupno najvišje računsko sodišče 126.644 gld. Med dohodki je od carine čistega 44,370.180 gld. Kraljevine in dežele naše polovine dajo 70%, t. j. 69 mil. 202.527 gld., Ogerska 30% ali 29,658.226 gld.

V cisilavski delegaciji je izbran predsednikom knez Windischgrätz, ki v svojem nagovoru povdarja potrebo žrtev, z druge strani pa, da je preobloženje uže veliko, da je jedva možno zahtevati še večih žrtev. Podpredsednikom je izvoljen vit. pl. Javorski.

V ogerski delegaciji je letos predsednik grof Aladar Andrassy, podpredsednik pa Koloman Szell. Andrassy je kazal nato, da mir se more ohraniti le z orožjem, ali svaril je tudi on pred večimi bremenami, katerih bi ne mogla več prenašati država.

V avstrijski delegaciji se je izvolil budgetni odsek iz 21 členov, med katerimi ni niti jednega izmed 4 mladočeških delegatov. Dr. Herold se je takoj oglašil, zatrdil, da se je zgodilo prvokrat, da ni zastopan češki narod v tem prevažnem odseku, v katerem se obravnava vse gradivo, ki se običajno predlaga delegacijama. Ali je to diplomatsko, prepušča on zastopnikom diplomacije, vendar mu je tako postopanje zaznamovati kot provokacijo češkega naroda. „Mi bomo izvajali konsekvence od tega dejanja in označimo svoje stališče nasproti takemu postopanju večine delegacije.“ Na to se oglasi dr. pl. Plener ter izjavi: Mladočehi so se prezrli pri volitvi v proračunski odsek z *določno namero različnih skupin*, zastran njih vedenja v češkem dež. zboru. Dr. Masaryk je zavrnil tako politiko kot malenkostno. Plener tudi nima prava soditi takó o Mladočehih v delegaciji. Oni so v češkem dež. zboru bili prisiljeni postopati takó vsled ne popolnoma previdnega in lojalnega postopanja od strani predsedništva. Dr. Herold je še jedenkrat vstal ter protestoval proti Plenerju, rekši, da zato, kar se je zgodilo v češkem zboru, so češki zastopniki odgovorni pred vsem češkemu narodu in češkemu dež. zboru, ne pa delegaciji. Herold je še pristavil, da, ako se je Plener pritoževal nad tem, kar se je zgodilo, bode še bolj obžaloval to, kar se še zgodi. Mladočeški delegat dr. Pacák je naglašal, da Mladočehi predstavljajo češki narod, in nikdo drugi. Plener je

kriv, da se je zgodilo takó v češkem zboru. Češki narod se ne dá žaliti na način, kakor je to storil Plener, in ta bode to še pomnil. Plener hoče na Češkem uvesti terorizem. Slovenski delegat Pfeifer je bil jedin med delegati, ki se je pridružil Mladočehom, izjavivši obžalovanje, da se je prepir češki zanesel v delegacije, in da ne odobruje izključenja čeških delegatov iz budgetnega odseka. 27. maja je cesar sprejel delegacije ter odgovoril na nagovore deleg. predsednikov. Cesar je rekel med drugim: „Politiško položnje se (od zadnjih mesecev) ni izpremenilo. Naši jako prijateljski odnošaji k vsem vlastim trajajo nadalje neizpremenjeno, kakor trajajo tudi drugačne nadaljnjemu vzdrževanju miru ugodne okolnosti. Z druge strani se pa položnje tudi v tem ni izpremenilo, da si Moja vlada šteje nepremično v dolžnost v interesu varnosti in polne orožne sposobnosti cesarstva, da izvršuje nadalje sistematiško razvijanje organizacije in pripravnosti vojske in mornarice“. V to nam pa da je treba razdeliti bremena na naslednja leta.

V enakem smislu ob evropskem politiskem položnju je posebe stvari razlagal zunanji minister v avstrijskem in ogerskem proračunskem odseku. Rekel je, da v odnošajih med Nemčijo, Avstro Ogersko in Italijo se ni nič izpremenilo na nikako stran. Ti so ravno takó intimni in trdni, kakor kedar koli, in tudi ostanejo. Odnošaji k vsem vlastim so jako prijateljski, tej izjavi pa niso podstava kaki posebni dogodki. Reči hoče le toliko, da se krepi čustvo varnosti in nada do vzdržanja miru, in pri tem je opaziti veselo progresijo. O Bolgariji in Srbiji je trditi, da se stvari razvijajo mirno, brez opasnosti. Obćenje med Srbijo in našim cesarstvom je prijateljsko, in tudi sedanja vlada se je izjavila v tem smislu. V Rusiji je car Aleksander III. s svojo vlado vred nasproti našemu cesarstvu ugodno razpoložen, in je veselo, da se *boljšajo* naše razmere k Rusiji, dasi so bile tudi poprej dobre; to bode tudi s časom jeden najvažnejših povodov, da preneha vojaška napetost, ki vlada sedaj v Evropi, da preneha napiranje oboroževanja v vseh državah in nastanejo taka normalna stanja, katera smatramo svojim ciljem mi, ki imamo politiko miru pred očmi. — Ta izjava Kalnokyjeva je jako neprijetna Nemčiji, kjer slikajo jako črno opasnost, da bi toliko laže uzakonili vojaško predlogo v novem državnem zboru, zaradi katerega se sedaj povsod pripravljajo na volitve. „National-Ztg. imenuje pojasnila grofa Kalnokyja: „Gemüthlichkeit an der Donau“, „überraschenden Ton des Schäferspieles“ in pristavlja: „Čisto nič nimamo proti dobrim odnošajem Avstro-Ogerske z Rusijo; nasprotno v interesu vzdržanja miru jih želimo. No nočemo, da bi se dyomilo nad tem, da, ako se ne boji Avstro-Ogerska ruske politike, nima Nemčija niti najmanjše skrbi na to stran in se mora po tem ravnati. Potem mora Nemčija svoje še le 1880. leta pretrgane tradicije z Rusijo ponoviti in se urediti tako, da ste Nemčija in Rusija sosedinji brez kakenga naravnega nasprotnega interesa v visoki politiki.

Zanimivo je, kakó sta se vedla v ogerski delegaciji delegata za Hrvatsko, vladni pristaš Nik. Crnković in pa Srb

Gyurković. Prvi je izrekel namero, da hoče pobijati nazore hrv. poslancev Spinčića, Laginje in Biankinija gledé na zunanjo in notranjo politiko. Crnković je popolnoma v soglasju z Madjari; kakor oni, odobruje trozvezo. On smatra sedanjó hrvatsko nagodbo z Ogersko kot najboljo. Njemu je hrvatsko državno pravo ogersko-hrvatska nagodba. Ta mu je nepremična postava za vse drugo; zato tudi taji, da bi bilo danes še kako hrvatsko vprašanje, češ, da je to konečno rešeno s sedanjó nagodbo. On zagovarja tudi razmerje našega cesarstva k Bolgariji.

Nadalje ovaja Strossmajerja zastran njegovih brzobjav v Kijev in sedaj Slov. blagotvornikem občestvu v Petrograd. Z jedno besedo, razvil je program, ki ga podpiše največi madjarski in poljski šovinizist in tudi nemški nacijonalec. Srb Gyurković je vse priširil Crnkoviću, in „Galičanin“ ju zaradi tega imenuje hrvatsko-srbska novo-erista. Crnković noče poznati hrv. pragmatične sankcije, noče nič vedeti ne o Dalmaciji, katera še le sestavlja trojedino kraljevino, a o razmerju hrvatskega drž. prava k Slovincem se mu niti sanja ne. Njemu je Hrvatsko-Slavonija na podstavi sedanje nagodbe cilj in ideal vsega političkega stremjenja hrvatskega naroda. V nepriznanosti svojih tostranskih polit. hrvatskih nasprotnikov, katerih noben ni letos v delegaciji, jo je izbruhnil nad njimi, kakor delajo poljski šovinizisti proti Rusiji. Tudi Hrvatje imajo sinove, ki delajo neposredno za znano zapadno politiko.

Na Češkem pošiljajo sedaj od raznih strani Mladočehom zaupnice v zahvalo na postopanju v dež. zboru. Listi se zaplenjajo sedaj bolj pogostoma; jednako se prepovedujejo razni shodi in zborovanja z razlogom, kakor da bi polóženje ne dovoljevalo takih shodov. Mnogo se je govorilo o tem, da bode vlada kazenski postopala proti Mladočehom zastran vedenja v zadnji seji češkega dež. zbora; ali to se ne zdi varno, ker tudi zakona ni, ki bi zadeval poslance kot take; drugače je z ljudmi, ki bi prišli od zunaj motiti kako korporacijo. Nemški liberalni in nacijonalni listi bi radi vlado prisilili, da bi proti dež. zakonu brez dovoljenja češk. dež. zbora zasnovala namerjano okrožje Trutnovu. Skupno ministertvo se je večkrat posovetovalo zastran Češke; kakor se kaže, vlada ni ničesar ukrenila, vsaj za sedaj ne, in najmanj, da bi protizakonito ustrezala češkim liberalnim Nemcem. Češki narod se silno srdi zastran razžaljivega postopanja pl. Plenerja v avstrijski delegaciji; žugajo mu, če pride na Češko. Tudi bi radi predlagali zakon, po katerem bi ne smel biti zastopnik na Češkem, kdor ni na Češkem doma, kakor ni s Češkega pl. Plener.

Praga. Poročilo o ruskem jeziku v Pragi dodajemo, da se poučuje ruski jezik na viši dekliški šoli; uči pa ga g. Štěpanek.

Novo Mesto Praško je izvolilo namesto pokojnega dra. Trojana poslancem dra. Vaclava Šamanka. On je pristaš mladočeške stranke, odločen boritelj, ki brani v Libercu kot načelnik češke manjšine pred terorizmom nemških nacijonalcev. Volitev ta je posebno značilna za sedanje mišljenje češkega

naroda. Mladočeška stranka je pridobila še 1 poslanca; dr. Fořt, tajnik Praške trgovinske zbornice, je izvoljen poslancem na mesto odstopivšega staročeškega zastopnika dra. Zukra.

Morava. Tu se gibljejo politički in v kulturnem pogledu. Razna politička društva se snujejo, na shodih in zborovanjih se pa sklepajo resolucije v energičnem smislu in se obsoja takó zvana politika moravskih nepoboljšljivih staročeških „hofratov“ à la Meznik i. dr. Tudi vstočni ali slovaški deli Moravske se probujajo po vplivu zapadnih delov te mejne grofije.

„České slovo polskému lidu“. S tem naslovom se češki rodoljub I. Kossler-Masakovski obrača v 5 strani obsežajoči brošurici do poljskega naroda ter ga pozivlja, naj bi jo vendar krenil na pravo pot. On kaže, da so ravno sedaj pristaši nemško liberalne stranke na shodu v Brnu ponovili svoje geslo: „Centralizovanje Avstrije z vodstvom Nemcev“, in to v dobi, ko je narod češki v dež. zboru staroslavnega kraljestva iz ust poslancev mladočeške stranke napovedal boj najskrajnejši sedanjemu sistemu vladnemu, me-rečemu k nadvladi Nemcev v Čehah, na Moravi in v Sileziji, in germanizaciji Čehov v zemljah korone svetovavlaške. Z navedenim geslom so napovedali Nemci boj ne samo Čehom, ampak vsem Slovanom avstrijskim. Toliko bolj obžalujemo, pravi pisatelj, da vidimo ob straneh naših in vseh Slovanov neprijateljev stati v Dunajskem parlamentu proti nam poslanstvo pobratimskega naroda poljskega, žgé nas, da tudi poljska žurnalistika ne pozna dejanskih političkih razmer, krivo sodi zlasti o mladočeški stranki, da se dalje opira na nedostatne informacije in neosnovana sporočila raznih dopisnikov iz Prage in z Dunaja v poljske časopise. Velik je predsodek, kakor da bi Mladočehi s svojim odporom proti sedanji trozveži hoteli prodati vse Slované avstrijske, torej tudi Poljake Rusiji. Ta je jeden glavnih vzrokov, da se je porušila poprejšnja zveza Čehov in Poljakov.

Mladočehi postopajo v državnem in Praškem deželnem zboru v popolnem soglasju vsega češkega naroda. Janda, dr. Herold sta v minulem zasedanju izražala popolnoma nejevoljo narodovo. V Čehah, torej tudi Mladočehi ne pričakujejo ničesar od te vlade in vedó, da se jim bode še le boriti na življenje in smrt proti germanizaciji in proti raztrganju celote češke domovine. Zato pa je potrebno, da bi poljski poslanci drž. zbora prenehali služiti vladi in liberalnim Nemcem.

Čehi kot federalisti želé sebi popolne svobode in samostalnost slovanskih zemelj; oni ne gojé panslavizma, pač pa se boré za duševno združenje z narodom ruskim in nočejo utoniti v oficijalni Rusiji. Od poslednje Čehi ne pričakujejo ničesar, simpatij k ruskem narodu pa jim ne more jemati v zlo nikdor.

Sedaj ob parlamentarnih počitnicah je najprimerniši čas, da bi se uvaževalo v Čehah in v Galiciji vprašanje češko-poljskega soglasja; zato se obračamo k javnosti, da bi imel poljski narod priliko slišati nas ter nam odgovoriti. Hudo

nas žali postopanje poljskega poslanstva, a tega ne istovetimo ali identifikujemo s celim poljskim narodom. Stara prislovica pravi: „Dobri spolu budme, pravdu sobě mluvme“; zato spregovorimo najprej o Mladočehih, o našem stališču k Rusiji, katera ne toliko poljskemu narodu, kolikor njegovemu sedanjemu poslanstvu in novimstvu služi kot glavni argument, da z Mladočehi ni možno nič skupnega. Na to stran Poljake podpirajo tudi Staročehi. To je ta os, okolo katere se vrti vprašanje češko-poljskega sporazumljenja.

Mladočeški poslanci so se izrazili proti trozvezi in so prigovarjali za prijateljske odnose z Rusijo. Obdolževati pa zaradi tega Čeha rusofilstva, je napačno; saj so se „Narodni Listy“ leta 1863 postavili proti oficijalni Rusiji; branili so slabega proti silnejšemu. Zakaj pa so sedaj poljski poslanci proti Mladočehom? Zato ker se postavljajo poslednji vladi po robu. S tem da poljsko poseljstvo podpira vladu in Nemce, greši proti Slovanom v obče, zlasti pa proti Čehom.

Čehi ne želé sebi nič več, nego da bi avstrijski Slovani, katerih je 18 milijonov, postavljeni bi i jednako z Nemci in Madjari, seobno pa da bi Slovani dobili v parlamentu pravično zastopstvo, in sicer v Avstriji Čehi, Moravani, Silezijani, Poljaki, Malorusi, Slovenci Hrvatje in Srbi, na Ogerskem pa Slovaki, Srbi, Hrvati, Malorusi in Romunci.

Mladočehi se bojujejo za svobodo vseh Slovanov proti lažni svobodi Nemcev-ustavakov. Zato tudi Nemci v Cisilaviji, kakor bistrogledni politiki, vidijo v uresničenju češkega drž. prava konec gospodstva in nadvlade nemške. Da bi se to ne zgodilo takó brzo, vežejo se Nemci s poljskimi poslanci; ta zveza brani, da se ne more zasnovati v državnem zboru slovanska stranka. Ta stranka bi bila prava predstaviteljica zastopnikov slovanskih, koje členi bi bili pripravljeni podpirati ne le češki državnopravni program, ampak kateri bi postavili kot slovanski po nemških liberalcih v prah pošteptani prapor svobode narodov, kateri bi poleg tega imeli pogum, da bi nadaljevali v boju proti reakciji za svobodo vseh podjarmljenih narodov proti lažni liberalnosti Nemcev-ustavakov.

Ali je to tako velik greh? Ali je morda opasno narodu poljskemu, ko dr. Vašaty ali „Nar. Listy“ prigovarjajo k *duševnemu združenju Slovanov z ruskim narodom*? Ali ne delajo tega tudi avstrijski Nemci? Delajo to. Oni delajo še več. Nemci avstrijski neprikrito in očitno odobrujejo ne le duševno združenje, ampak oni delujejo na popolno združenje Avstrije z Nemčijo na polju *vrodnogospodarskem*. Nemci hočejo iz Avstrije imeti *nemško vazalsko državo* in k temu pomagajo ravno sedanji poljski poslanci v drž. zboru, kateri v sedanji sestavi po večini ne tolmačijo volje naroda poljskega takó, kakor ko niso Staročehi tolmačili volje naroda češkega, in to še s tem razločkom, da velik del členov tega poslanstva poljskega stremi za visokimi drž. službami in za priskrbljenjem v raznih ministerskih kancelarijah.

No mislimo, da odbije kmalu ura tudi poselstvu sedanjih „stancziku“. Potem zasedejo njih mesta v drž. zboru poslanci narodne stranke, demokratiške stranke. Ali bode pre-

pozno, da bi za Čehi ne prišla na vrsto Galicija, in da ne bilo iz te druge Poznanske, katera zemlja Velikopoljske je danes izročena velikonemškemu molohu, Prusiji.

Poljski glasi porečejo morda, da češko-poljsko sporazumljenje, kakor združenje vseh Slovanov v drž. zboru v veliko stranko, je nemožnost. No poslednje zasedanje in pa tek časa kaže nato, da je kaj takega možno. Zato kličemo še v poslednji uri: „Kochajmy sie! Nie dajmy sie!“ da bi centralizovana Avstrija z vodstvom Nemcev v pogubo Čehov in Poljakov in ostalih Slovanov ne postala dejstvo!

Popolnoma osnovan poziv, a ostane glas vpijočega v puščavi, klic Kasandrin!

Antisemiti na Dunaju dobili so v mestni svet, ki šteje 24 členov, svojega voditelja dr. Luegerja. To je Žide razjarilo, zlasti ko je prodril Lueger proti jednemu Židu.

Bolgarsko akademsko društvo se je o Binkoštih zasnovalo na Dunaju; vlada avstrijska mu je izkazala takoj svoje naklonjenje in mu poskrbi za komisarja, veččega bolgarščini.

Gališki Rusi ali prav za prav njih škofje, z nekolicimi Rusi so bili tudi šli v Rim papežu poklonit se. Bilo je vseh 150 romarjev, med njimi 50 svečnikov. Mitropolit Sembratovič je na latinskem jeziku prečital svojo adresu, na katero je papež odgovoril v obsežnišem govoru. Med drugim je papež rekel, da sklepi sinode od l. 1891 pridejo sedaj v življenje. Vsled teh *da izginejo neopravičena in škodljiva različenja v obredih*. Ves govor je bil pa tak, da so ruski romarji vrnili se poparjeni domu; „Галичаннъ“ pristavlja k temu, da ta govor je sestavil Poljak kardinal Ledohovski, in da v dan pred sestavljenjem tega govora je bil v Rimu gališki namestnik gr. K. Badeni.

Rusko gledališče si hočejo v Levovu sezidati gališki Rusi. V to se je osnoval odbor, kateri je dobil dovoljenje nabirati doneske in darove do konca tega leta. Misel za rusko gledališče je stara že od leta 1864. Osnovnemu odboru je predsednik sov. Vazilj Iljnickij.

Ivanu Gunduliću, velikemu pesniku, se odkrije v dan 26. junija v Dubrovniku spomenik, ki ga je izdelal slavni hrvatski kipar Rendić v Trstu. Slavnosti se udeležijo Hrvatje, Srbi in gotovo tudi nekateri Slovenci. Hrvatje hočejo dojeti od vseh krajev, v ta namen so si najeli velik Lloydov parobrod za 7 dni, s katerim na povratu si ogledajo razne kraje Dalmacije, kakoršni so Boka, Kotorska, Lokrum, Split, Solin, Trogir, Šibenik in Zader. Vožnja v Dubrovnik in nazaj s hrano vred stoji 65 gld. Parobrod odpluje iz Reke 24. t. m. ob 10. uri predp., vrne pa se na Reko 30. t. m. na večer. Natanko se zve vse, n. pr. pri Cezarju Akačiću na Reki.

Iz Splita odpluje poseben parobrod k slavnosti v Dubrovnik. Iz Trsta tudi 1 parobrod; plača se tu tje in nazaj 20 gld.

Udeležijo se členi raznih hrv. pevskih društev te slavnosti, od Zagrebškega „Kola“ pojde 40 členov. Škoda, da je Gunduličeva slavnost preoddaljena od 400 letne proslave

prvega cirilskega tiska na Črni Gori. Tu se prične 5 dnevna slavnost še le 26. julija po novem štetju.

Kollárjeva slavnost na Dunaju se je 29. in 30. maja izvršila jako sijajno. Ronacherjeve dvorane so bile prenapolnjene, in na Dunaju je v istini redkokedaj zbranih toliko Slovanov, kakor jih je bilo ob tej slavnosti. Udeležilo se je tudi mnogo rodoljubnega ženstva. Prvi večer je govoril drž. poslanec dr. Masaryk o „Slovanski ideji u Kollára“. Rekel je: Prost Turčan (ime od slovanskega kraja) vstopil je do srede mislij tedanjega svetovnega gibanja, da bi vzbudil, preporočil rod svoj in vse Slovanstvo, da biga privedel na cesto, katera vede k slavni bodočnosti. Občinstvo je ostalo pri koncertu, izbornu izvršenem, do konca in razšlo se vse zadovoljno. — Drugega večera so se zbrali bolj moški v Praterju, in tu so govorniki kot predstavitelji raznih slovanskih narodov povdarjali vsak svoje stališče. Izmed Slovencev je povdarjal dr. Ferjančič, da Slovenci simpatizujejo z vsemi slovanskimi narodi, in da vsled tega je ideja o slovanski vzajemnosti najbolj razvita med njimi.

Samo po sebi je umevno, da Kollarjeve slavnosti so se razmeroma v velikem številu udeležili Slovaki iz različnih krajev; saj je Kollár sin slovaški. Iz „Галичанина“ smo pa zvedeli, da slavnostni odbor se je branil sprejeti *ruske pesmi* v program; vsled tega dijaško društvo „Bukovina“ ni prišlo k slavnosti.

Slovaki so nabrali doslej 65.000 gld. za svoj gimnazij; potrebujejo še 35.000 gld. „Nar. Novine“ zato pozivljajo narod, da bi se žrtvoval še za ta nedostatek. Kakor znano, nimajo Slovaki nobenega gimnazija, odkar so jim Madžari konfiskovali gimnazij, ki so si ga bili tudi sami ustanovili. Po raznih krajih bi radi napravljali shode; ali jim prepovedujejo niži uradniki, zaradi česar se je obračati po dolgih potih do viših instancij in do ministerstva. Poslednjemu je celó dokazovati, kakó so niži uradniki neposlušni nasproti odlokom ministerstva samega, jedino zaradi tega, ker nočejo vesti se ustavno nasproti Slovakom.

Proslava 400letnice Obodske tiskarne na Črni Gori prične se v 26. dan julija po našem, ali 14. julija po starem štetju. Spominjamo nato, da bi se ne motili ti, ki bi radi udeležili se Gundulićeve slavnosti v Dubrovniku in proslave Črnogorske. Obojega ni možno združiti, ker ste slavnosti ravno jeden mesec vsaksebi. V Dubrovniku pa so postavili Gundulićevo slavnost tako rano, da bi ne došli k njej dijaki, vseučiliščniki, v tem ko bode možno doiti na Črno Goro sosebnó tem, ki uživajo šolske počitnice. Program 400letne proslave smo priobčili v 10. št. „Sl. Sveta“, nekoliko zgodovinskih pojasnil podamo pa v 12. številki.

Črna Gora. „Глас Црногорца“ od 20. maja, spominjajoč, da Črnogorci slavé vsako leto Spasov dan, ki je dan slavne njih bitke in zmage na Grahovcu, proslavlja v uvodnem članku zgodovino sedanje Črne Gore ter pravi: Sosebnó od kar so došli na prestol črnogorski Gospodarji iz doma Petrović Njeguša — od slavnega Carevega Laza Črna Gora živi svoje nezavisno življenje, takó da v njo upirajo

oči okolni jej bratje, katerim v robstvu vliva nado v bodočnost narodno. — Grahovska zmaga je uvedla Črno Goro na svetovnem pozorišču kot jedno najvažnejih činjenic na balkanskem poluotrovu o balkanskem vprašanju, katero se je začelo tedaj spletati vedno bolj. In Črna Gora na tem potu, na kateri jo je privedel nesmrtni knez Danilo, v malo letih, pod modro vladó srečno vladajočega Gospodarja, postaje država v vsakem pogledu pripoznana v koncertu evropskih držav. Vstrajnost in junaško gibanje naših otcv vzdržalo je Črno Goro osamljeno proti svoji volji; ista vstrajnost in junaško gibanje črnogorsko je prisililo Evropo, da je i proti svoji volji priznala, kar jej pristaje, od vekov, a to je naše državno bitje, katero se ne more zatreti; vstrajnost v mukah, katere še trajajo, in junaštvo črnogorsko izvojuje Črni Gori tudi potrebna uslovja, da izvrši svoj historijski poziv. —

V Podgorici se pripravljajo, da dostojno sprejmejo goste ob izletu ob 400 letnici Obodske slavnosti. Ondi je živel Srb Božidar Buković, ki je 1519 začel v Benetkah tiskati knjige za svoj narod. Nek ruski profesor v posebnem spisu opisuje pomen te slavnosti in vabi tudi Ruse k soudeležbi.

V Srbiji so se volitve završile; izvoljenih je 120 radikalcev, 10 naprednjakov in 1 divjak, in 3 volitve bodo pozneje. Radikalni člani sedanjega ministerstva so vsi izvoljeni. V narodu je večina radikalna, in ta se izraža v sedaj izvoljenih zastopnikih.

Bolgarsko. Sobranje je izpremenilo ustavo, vsled česar more Koburžan in njegov sin ostati pri svoji, t. j. katoliški veri. Sedaj princ Ferdinand toržestvuje, napravljajo mu ovacije, o katerih bi bilo želeti, da bi si jih pobliže ogledal madjaronski Hrvat Crnković. Kakega značaja je pa sedanje bolgarsko Sobranje, označuje bolgarski list „Rabotnik“ (Trnovski) takó-le: „Volitve so se izvršile srečno, povsod mir in pokoj, nikjer ni prepirov, in liberalna (Stambulovska) stranka je zmagala zato, ker ni imela proti nikomur bojevati se... Ako pogledamo trezno na položenje, vidimo, da *ustave naše več ni*, in da ni najmanjše nade, da bi mogla v izpremenjeni obliki trajati na prosep naroda. V dan volitev ni se narod volitev ni udeležil in je dokazal takó, da ne veruje v možnost, da bi mogel svobodno oddati svoj glas. Narod vidi jasno, da pri tem načinu, kakó se prireja konstitucija, je prinesla korist jedino nekoliko čistilakomnikom, narod pa samotni je privedla do stanja suznjega, zanesla je v njegovo sredo pranasledovanje in skazila njegovo večino. Z neudeležitvijo volitev je narod dokazal, da je do cela indiferenten nasproti skleneni izpremeni ustave, preverjen, da njegovo položenje ostane jednako, naj se ustava izpremeni ali ne, in da bi bilo brezvspešno tratiti čas, za stvar, katera ne vede k ničemur.

KNJIŽEVNOST.

Slovensko-nemški slovar. Izdan na troške rajnega knezoškofa Ljubljanskega Antona Alojzija Wolfa. Uredil M. Pleteršnik. Izšel je četrti snopič, ki se razteza od: „govoričen je“ do: „izmodrovati“ (str. 241—320).

Tri obravnave pred Goriškimi porotniki v mesecu aprilu l. 1893, namreč: I. Nemški prof. Babsch proti „Novi Soči“. II. Šest slovenskih Podgorcev pred porotniki. III.

Zdravnik Braun proti bivšemu uredniku „Rinnovamenta“. (Ponatis iz „Soče“). Založilo uredništvo „Soče“. Str. 96. Cena 35 kr. Tu priobčena poročila dokazujejo mnogo o tem, kako se še danes godi slovenski narodnosti na Primorskem, na kake strani se je boriti Slovencem. Priporočamo knjižico narodu v poučenje. Čisti dobiček se porabi v pokritje stroškov I. tiskovne pravde, ki bodo znašali okoli 800 gld. Ako bi tega ne bilo potreba, obrne se v korist učnih in vzgojevalnih zavodov, katere vzdržuje Goriško polit. društvo „Sloga“.

Kollarjeva slika. Maks Methudy v Zagrebu je izdelal v spomin 100letnice Kollarjeve „Spominslika“. Na velikem močnem papirju je v sredi doprsna slika slavljenčeva, obdana z ovalnatim širokim trakom, v katerem so raznovrstne simetrično razdeljene raznobarvne okraske. Na primernih mestih ovalnatega slikanega okvira so razni teksti; nad glavo: Zagreb god. 1841. Pozdrav Janu Kollaru, velikemu pjesniku i uzajemnosti vseslavjanske, neumornemu spisatelju. Na levi: „Slavina kči“ 1832, potem „Pobjeda ili smrt“ in 29. srpnja 1793 „Mošovcima“. Na desni: „O slav. knjiž. uzajemnosti“; potem: „Manite se tudjih, govorite svojim jezikom.. i nam je dao Bog um i ruke...“ in „24. siječnja 1852 u Beču“. Spodej ženska oprsna slika: Kollarjeva Mina. Slika je v resnici vkusno, gledé na simetrijo okrašenj mojsterski risana in izdelana, in je želeli, da bi si jo oskrbeli slovenski in v obče slovanski rodoljubi. Stoji pri Methudy-ju samem 80 kr. — Ob tej priliki naznanjamo, da g. Methudy je izdelal tudi sliko „Dolnji grad Zagreb“, katera stoji 60 kr.

Glagolski misal je dogotovljen. „Slovenca“ poročajo s Trsata: Lepa knjiga je v 4°. Črke so rudeče in črne, papir močan, cena 40 lir. Vezan stoji okoli 25. gld. Ako bi si želel to knjigo kateri slovenski duhovnik, naj se blagovoljno obrača in to precej do vis. čast. senjskega ordinarijata, ali pa naravnost do Propagande. Pozneje bi se knjiga težko dobila. Prvi glagolski misal se je tiskal leta 1620 v Rimu. Največo zaslugo si je pri tem stekel frančiškan P. Frančišek Glavinic. On je dobil od cesarja protestantom vzete črke in drugo pripravo. Frančiškana Levadković in Grozdec sta pa postavljala črke. V onem času je to malo kdo vedel. Ali tudi pri sedanjem misalu so marljivo sodelovali slovanski frančiškani; a največ veleučeni P. Evzebij Fermendzin.

O životě a působení Jana Kollára k oslavi jeho stoletých narozenin. Napisal Jan Jakubec. V Praze. Nákladem literárního a řečnického spolku „Slavia“. 1893. Str. 47 vel. 8°. Cena 20 kr., pro studijníci 15 kr. Knihtiskarna I. Otty v Praze. Sliko Kollárjevo in ilustracijami njegovega rojstnega kraja Mošovce in mesta Jena. Pisatelj, ki je predaval o Kolláru v dijaškem društvu „Slavia“ v Pragi, razširil je na prošnjo društva svoj spis na lepo knjižico, ki podaja v preprostem poljudnem slogu kar možno jednotno

in nazorno sliko „nejvšelejšho pěvce Slavie“. Ta životopis Kollarjev je pač primeren in vreden, da se razprostrani med slovanskimi narodi, seosebno med dijaštvom, kateremu je cena nalašč znižana.

Пролог новой истории срп. книжности. Написао Борђе С. Борђевић, проф. Биоград 1893. С. 150 din.

Издања српске книжне задруге. Ta književna zadruha, ki ima svoj sedež v Belgradu, je razposlala svojim členom več različnih knjig; n. pr.: Довоје I. I. Ст. Поповића. Cena 2 din. — Драматски списи Косте Трифковића. С. 3 din. — Историја Српскога народа с погледом на историју сусједних Хрвата и Бугара, први зvezek. С. 2 din. Ta zvezek seza do VIII. veka.

Христоматія цевковно-славянскихъ и Угро-рускихъ литературныхъ памятниковъ, съ прибавленіемъ Угро-рускихъ народныхъ сказокъ на подлинныхъ нарѣчійхъ. Sestavil Evmenij Sabov. Knjiga jako važna ne le za ogerske Ruse, ampak tudi druge Slovane, obseza najstarejše cerkovno-slovanske spomenike iz Ostromir. evangelija. Posnetek ali kopije iz Remskega evangelija, glagolsko pismo in še 9 izvornih kopij iz najstarejših tiskanih in rokopisnih spomenikov, nahajajočih se v knjižnicah na Ogerskem. Potem cerkovno-slovanski jezik, stari in novi, po spomenikih domačih knjižnic. Cerkovno-slovanski jezik pod vplivom ogro-ruskih krajevnih govorov. Kratki očerk cerk. slov. jezika in slovesnosti. In še mnogo drugih jako zanimivih zaglavij. Dobiti je možno knjigo pri avtorju, cena s poštnino vred 1 gld. 10 kr. (Szabó Eumen, Ungvár, Ungarn).

Вопросы философии и психологии, под редакціей профессора Н. Я. Грота. Годъ IV. Книга 3. (18). Содержание: Н. Маринъ. Объ одномъ неразъясненномъ явленіи. — Д. Конисси. Философія Лаоси. — П. Милуковъ. Разложеніе славянофильства. — П. Каленовъ. Вѣра и знаніе. — Вс. Соловьевъ. Что такое доктрина теософическаго общества. — Критика и библиографія. — Психологическое общество. — Navedli smo samo nekatere nove razprave iz sedaj priobčenega, 172 vel. strani obsežajočega zvezka, kateri podaja vrhu tega raznovrstnih kritik in polemik v okviru filozofije, krepko razvijajoče se v Rusiji. Razprave, kakoršne so tudi v tej knjigi, n. pr. „Razloženie o slavjanofilstvu“, ali pa „Vera i znanje“ dokazujejo, kako se ruska filozofija odnaša k raznim domačim in praktičnim zadačam. To izdaje izhaja v 5 knjigah na leto in stoji za granico 7 rub. 50 kop. Naroča se pri upravnistvu: Москва, Покровка, М. Успенский пер., д. 8. Абрикосовой.

Popravki k 10. št. „Sl. Sv.“. Na 184. strani, levo, 26. v. zdolej, čitaj: *razkrila*, nam. *razkila*; v pesmi „Красавицѣ“ v 2. kitici čitaj: *возной*, potem: *Сидать*, nam. *сидятъ*; v 3. kitici, zadnja vrsta, je izpuščen *намъ*, torej: Ты будешь мать намъ справедливая.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca. Cena mu je za zunanje naročnike za celo leto 4 gld. za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za dijake in ljudske učitelje stoji celoletno 3 gld. 60 kr., pololetno 1 gld. 80 kr. in četrtletno 90 kr. — Posamične številke se prodajajo po 18 kr. — Naročnina, reklamacije in dopisi naj se pošiljajo F. Podgorniku v Trstu, ulica Farneto št. 44.